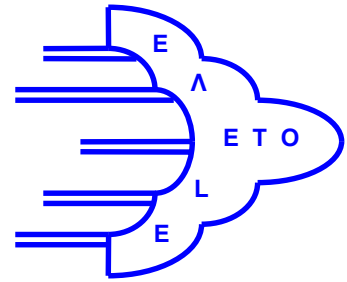

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΟΡΟΛΟΓΙΑΣ
HELLENIC SOCIETY FOR TERMINOLOGY

7^ο Συνέδριο
«Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
22-24 Οκτωβρίου 2009
Αθήνα

Επιστημονική Επιτροπή

Περίληψεις των ανακοινώσεων του 7^{ου} Συνεδρίου

Απρίλιος 2009

Περιεχόμενα

1 Γλωσσολογικές-Οντολογικές αρχές Ορολογίας (Ορολογία και γνώση, αρχές και μέθοδοι οροδοσίας κτλ.)

1. Ελληνικά ορολογικά δίλεκτα ως ισοδύναμα αγγλικών διλέκτων του τύπου Noun-Noun: εννοιολογική ανάλυση, ορολογική ανάλυση και συνθήκες μονολέκτησής τους.....	4
Κώστας Βαλεοντής.....	4
2. Η αρχιτεκτονική δομή του επιστημονικού / τεχνικού κειμένου	5
Μαρία Καρδούλη.....	5
3. Η παραγωγική κατάληξη <i>-ίη/-ίτιδα</i> στην ιατρική ορολογία	6
Τατιάνα Βαλεοντή.....	6

2 Διδακτική και Ορολογία

4. Διερεύνηση των γλωσσικών τύπων που χρησιμοποιούνται στο διαδίκτυο για την εισαγωγή των εννοιών δύναμη και πίεση: πώς σχετίζονται με την ανάπτυξη ‘εναλλακτικών ιδεών’ των μαθητών;	7
Πιερράτος Θεόδωρος ¹ , Πολάτογλου Χαρίτων ² , Κουμαράς Παναγιώτης ³	7
5. Preparing a seminar on Terminology for engineering PhD candidates	8
M. Pantazidou ¹ , K. Valeontis ²	8
6. Διδασκαλία αγγλικής ιατρικής ορολογίας: Νεότερες προτάσεις.....	9
Χριστίνα Γ. Βαρλάμη, Ελένη Χριστοπούλου – Αλετρά	9

3 Ορολογία συγκεκριμένων θεματικών πεδίων – Λεξικογραφικές και ορογραφικές μελέτες – Συγχρονική και διαχρονική θεώρηση

8. Terminology concerning the Administration of Justice in Ancient Crete.....	10
Ángel Martínez Fernández.....	10
9. Η ελληνική στρατιωτική ορολογία Αναλυτική παρουσίαση και αντιπαραβολή με την αντίστοιχη γερμανική.....	11
Αιμιλία Ροφούζου,	11
10. Ορολογία της Φυσικής Στοιχειωδών Σωματιδίων	12
Άννα Αναστασιάδη-Συμεωνίδη.....	12
11. From the Corporate to the Material: How the Translation of Liturgical Terms Shifted the Emphasis of Christian Worship.....	13
M. Todd Harper	13
12. Η διεπιστημονική ορολογία του τομέα διαχείρισης σεισμικού κινδύνου	14
Μασούρα Βασιλική.....	14
13. Η αθλητική ορολογία στα λεξικά της Νέας Ελληνικής.....	15
Μαριάννα Κατσογιάννου, Βασίλειος Αργυρόπουλος.....	15
14. Ο γενεσιουργός ρόλος της ελληνικής γλώσσας στην ουκρανική ιατρική ορολογία.....	16
Ναταλία Μπασένκο-Κόρμαλη.....	16
15. Η διαχείριση των πόρων της αρχαίας ελληνικής γλώσσας στο λεξιλόγιο της γαλλικής ιατρικής γλώσσας: προβλήματα σημασιολογικής αδιαφάνειας	17
Σαραφίδου Τριανταφυλλιά.....	17
16. Από το θησαυρό στην αντίστοιχη οντολογία: μια απόπειρα προσέγγισης σε ένα ειδικό θεματικό πεδίο και τα ορολογικά ζητήματα που προκύπτουν.....	18
Κατερίνα Τοράκη.....	18
17. Η μορφολογία των χρωματικών όρων στη Νέα Ελληνική	19
Κατερίνα Αλεξανδρή.....	19
18. Terminologie de la politique européenne d'enseignement et de formation	20
Philippe Tissot ¹ , Eleni Koulali ²	20
19. Τυπική και άτυπη χρήση της μετοχής σε επιλεγμένα μεταφράσματα από όργανα της ΕΕ.....	21
Μιχάλης Καλλέργης ¹ , Μαριζέτα Γεωργουλέα ²	21
20. Ορολογία και τηλεοπτική δημοσιογραφική γλώσσα – Η «στάση υψηλής εικονικής ευμείνειας»	22
Νικολέττα Τσιτσανούδη – Μαλλίδη.....	22

4 Ορολογικοί πόροι (ειδικά ερμηνευτικά ή πολύγλωσσα λεξικά, συλλογές όρων, σώματα ειδικών κειμένων) – Νέες τεχνολογίες και Ορολογία

21. Από το παρελθόν στο παρόν: Ηλεκτρονικός θησαυρός τοπωνυμίων της Μικράς Ασίας	23
Τσαγκογέωργα Δ., Λαμπροπούλου Π., Παπαγεωργίου Χ.....	23
22. Δίγλωσσο ηλεκτρονικό λεξικό στρατιωτικών όρων του μηχανικού	24
Βασίλειος Σοφίτης, Κατερίνα Θ. Φραντζή.....	24
23. Κατασκευή σώματος κείμενων οικονομικού περιεχομένου και συμφραστικών πινάκων	25
Ελένη Τζιάφα	25
24. Κατασκευή πολυγλωσσικού θησαυρού από ετερογενείς πηγές.....	26
Μαρία Γαβριηλίδου.....	26
25. Η Φυλο-Παιδεία.....	27
Αλεξάνδρα Κούτρα, Ευαγγελία Τριανταφύλλη, Σοφία Τρυπαναγνωστοπούλου.....	27
26. The realisation of a national term bank – how and why?	28
Henrik Nilsson.....	28

5 Τυποποίηση ορολογίας (διεθνοποίηση εννοιών και διαγλωσσική τυποποίηση και αντιστοιχισή όρων, προτάσεις ορολογίας)

27. Πώς έγιναν όροι οι δανεισμένες ελληνικές λέξεις (συμβολή στη μελέτη της εκκλησιαστικής ορολογίας).....	29
Eka Tchkoïdze.....	29
28. Νομική ορολογία του Δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Ελληνική, την Λιθουανική και την Λεττονική: ο αναλογικός κανόνας, η ορολογική ισοδυναμία και τα σχετικά μεταφραστικά ζητήματα	30

6 Ορολογία και μετάφραση

Παναγιώτης Γ. Κριμπάς	30
29. Μελέτη φρασεολογικών όρων: καταγραφή και απόδοσή τους από τα ισπανικά στα ελληνικά.....	31
Ευλαμπία Κ. Χέλμη	31
30. Are Grammatical Terminologies Translatable?: A Debate about the “Subject” in Japanese Grammar.....	32
Keisuke Kasuya ^a , Maria Kovani ^b	32
31. Η ορολογική ασάφεια των οικονομικών κειμένων ως μεταφραστικό πρόβλημα.....	33
Παναγιώτης Ι. Κελάνδριας.....	33
32. Επικοινωνία ρίσκου και μετάφραση: Η περίπτωση της μεταβίβασης γνώσεων στα τεχνικά και ιατρικά κείμενα	34
Αναστασία Παριανού.....	34
33. Ορολογία και Μετάφραση. Οι μεταφραστικές πρακτικές και η αντιμετώπιση της αγγλικής γλώσσας ως ορολογικής lingua franca	35
Θάνος Μεντζελόπουλος	35
34. Σημασιολογική νεολογία στην ιστορική ορολογία: αιτία πολυσημίας;.....	36
Βυζάς Θεόδωρος	36

7 Διάχυση και χρήση των όρων – Ορολογική πολιτική και ρύθμιση

35. Η μεταφρασεολογία ως αυτόνομη επιστήμη και τα γνωστικά αντικείμενα στα φ.ε.κ. διορισμού μελών δ.ε.π. στα ελληνικά α.ε.ι.....	37
Ελένη Κασάπη	37
36. The goal of terminology, revisited – Basics in times of global crises and beyond.....	38
Jan Roukens	38
37. Ζητήματα ορολογικού σχεδιασμού: θεωρία και πράξη.....	39
Διονύσης Γιαννίμπας.....	39

8 Δραστηριότητα φορέων και οργάνων Ορολογίας

38. ΚΟΡΑΗΣ : Έντυπο και Ηλεκτρονικό Ελληνο-Αγγλικό Λεξικό	40
Γεώργιος Κοκκινάκης, Ελένη Κουτσογεωργοπούλου, Δημήτριος Λύρας, Κυριάκος Σγάμμας	40
39. Labtestonline.gr: ένας νέος διαδικτυακός τόπος με εκλαϊκευμένες πληροφορίες για τις διαγνωστικές εργαστηριακές εξετάσεις και την ορολογία τους στα Ελληνικά.....	41
Αλέξανδρος Χαλιάσος, Αικατερίνη Ψαρρά, Χρυσάνθος Μητρόπουλος.....	41

Κείμενα των Περιλήψεων

1. 7ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία» Αθήνα, 22-24 Οκτωβρίου 2009

Ελληνικά ορολογικά δίλεκτα ως ισοδύναμα αγγλικών διλέκτων του τύπου Noun-Noun: εννοιολογική ανάλυση, ορολογική ανάλυση και συνθήκες μονολέκτησής τους

Κώστας Βαλεοντής

Φυσικός-Ηλεκτρονικός

Υπεύθυνος ΜΟΤΟ (Μόνιμης Ομάδας Τηλεπικοινωνιακής Ορολογίας)

Υπεύθυνος ΕΛΟΤ/ΤΕ48/ΟΕ1 (Ομάδας Ορολογίας Πληροφορικής),

μέλος της ΕΛΟΤ-ΤΕΕ/ΤΕ21 (Αρχές και μέθοδοι Ορολογίας)

Πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας Ορολογίας (ΕΛΕΤΟ)

Καραμανλάκη 18, 11253 ΑΘΗΝΑ

τηλ. 210 8619521, 6974321009

ηλ.ταχ.: valeonti@otenet.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Είναι βασική αρχή της Ορολογίας ότι η οροδότηση/ονοματοδότηση μιας έννοιας πρέπει να βασίζεται στον ορισμό της είτε πρόκειται για αυστηρό ορισμό είτε για – όχι τόσο αυστηρή – περιγραφή. Αυτή η αρχή, όμως, που αποτελεί την *οντολογική* πλευρά της οροδοσίας/ονοματοδοσίας, δεν αφορά άμεσα τη *μορφολογία* του όρου που πρόκειται εκάστοτε να επιλεγεί, δεδομένου ότι η αρχή αυτή μπορεί να ικανοποιηθεί με ποικίλους τρόπους – π.χ. απόδοση με *μονολεκτικό όρο* (απλό, *σύμπλοκο* ή *σύμμειγμα*), με *πολυλεκτικό όρο* ή με *συντομομορφή* – και μπορεί να είναι όλοι οι τρόποι αυτοί καταρχήν αποδεκτοί. Για το ποιος από τους τρόπους αυτούς τελικά θα επιλεγεί ενεργεί η άλλη πλευρά της οροδοσίας/ονοματοδοσίας, οι *ορολογικές αρχές*, δηλαδή οι προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται από τον όρο, ή αλλιώς οι ιδιότητες που πρέπει να διαθέτει ο όρος, ώστε να είναι κατάλληλος και να προτιμηθεί: η *διαφάνεια*, η *συνέπεια*, η *γλωσσική καταλληλότητα*, η *γλωσσική οικονομία*, η *παραγωγικότητα* και *συνθετικότητα*, η *γλωσσική ορθότητα* και η *γλωσσική εντοπιότητα*.

Οι διλεκτικοί όροι, τα *δίλεκτα*, είναι η συχνότερη κατηγορία όρων σε συγκεκριμένο θεματικό πεδίο τόσο στην ελληνική όσο και στην αγγλική. Στην παρούσα εργασία αναφερόμαστε στη *δευτερογενή ονοματοδοσία* στην ελληνική γλώσσα, με γλώσσα πηγής την αγγλική, με δεδομένο δηλαδή ότι ήδη υπάρχει και ο *πρωτογενής όρος* στην αγγλική και ο όρος αυτός είναι ένα αγγλικό δίλεκτο αποτελούμενο από δύο διαδοχικά μονολεκτικά ουσιαστικά. Η ορολογική κατηγορία αυτών των αγγλικών διλέκτων, στη συντριπτική τους πλειονότητα, είναι **dd** (*determining component* – *Determined component*) και σπανιότατα **Dd**. Τα δύο μέλη των ισοδύναμων ελληνικών διλέκτων μπορεί να είναι: *Ουσιαστικό – Ουσιαστικό*, όπου το πρώτο ουσιαστικό είναι σε πτώση ονομαστική και το δεύτερο συνήθως σε γενική και σπανιότερα σε ονομαστική, ή *Επίθετο – Ουσιαστικό* και τα δύο σε πτώση ονομαστική. Η ορολογική κατηγορία των ελληνικών διλέκτων της πρώτης ομάδας είναι **Ππ** (Προσδιοριζόμενο συνθετικό – *προσδιοριστικό συνθετικό*) π.χ. *concept system* → *σύστημα εννοιών*, *member state* → *κράτος μέλος*, ενώ της δεύτερης ομάδας είναι **πΠ**, π.χ. *terminology work* → *ορολογική εργασία*.

Με πλήθος παραδειγμάτων από το οροδοτικό έργο των οργάνων ορολογίας ΜΟΤΟ, ΕΛΟΤ ΤΕ48/ΟΕ1 και ΕΛΟΤ-ΤΕΕ/ΤΕ21, αναλύεται ο σχηματισμός των υπόψη ελληνικών διλέκτων και εξετάζονται οι σχέσεις μεταξύ των εννοιών που αντιπροσωπεύονται από τα δύο συνθετικά και πώς οι σχέσεις αυτές επηρεάζουν την τελική επιλογή του ελληνικού διλέκτου, καθώς επίσης σε ποιες περιπτώσεις των σχέσεων αυτών είναι δυνατή, ή ενδείκνυται, η *μονολέκτηση* του ελληνικού όρου, οπότε το ελληνικό δίλεκτο που προκύπτει εκάστοτε από την ορολογική ανάλυση αποτελεί ενδιάμεση φάση και ο τελικός ελληνικός ισοδύναμος όρος είναι μονολεκτικός, π.χ. *concept diagram* → (διάγραμμα εννοιών) → *εννοιοδιάγραμμα*.

**2. 7ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 22-24 Οκτωβρίου 2009**

Η αρχιτεκτονική δομή του επιστημονικού / τεχνικού κειμένου

Μαρία Καρδούλη

Καθηγήτρια ΕΣΔΔ, Ορολογία και Τεχνική Μετάφραση
Μέλος ΔΣ της ΕΛΕΤΟ και Αντιπρόεδρος του ΓΕΣΥ
25^{ης} Μαρτίου 16
16233 ΚΑΡΕΑΣ
τηλ. 210 7669395

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Χάριν της πολυγλωσσίας και της πολυγλωσσίας οφείλουμε να εφεύρουμε ή να αναζητούμε νέα υποδείγματα σύνταξης και ανάγνωσης αυτών των δεδομένων.

Αν και η τάση διαφάνηκε από τη δεκαετία του 40 ωστόσο τα εργαλεία μας επικυρώθηκαν μόνο στο ΠΟΣΟΝ και ελάχιστα στο ΠΟΙΟΝ.

Στο πλαίσιο των εφαρμογών της Ορολογικής Προσέγγισης εντάσσεται η παρούσα ανακοίνωση και εστιάζει στους ορισμούς των εννοιών της **εσωτερικής οικονομίας** του κειμένου, καθώς και των συνεκτικών σχέσεων που το διέπουν, την ιδιαίτερη μορφή και τη νοηματική τάξη του.

Παρέχονται ως υποδείγματα, κειμενικά οικοδομήματα, τα οποία προορίζονται για τον αναγνώστη, τον μεταφραστή και τον συντάκτη τεχνικών κειμένων, η δε επιλογή των δειγμάτων αυτών είναι αντιπροσωπευτική των τάσεων της σύγχρονης και της παλαιάς γραφής, με στόχο την μεταφορά των δεδομένων κατά τρόπο αρχιτεκτονικό.

Επιχειρείται η σύγκριση αρχιτεκτονικής και επιστημονικής γλώσσας, χάριν «αναλογίας», και περιγράφονται τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της τεχνολογίας και της μεταφοράς της όταν οι συντάκτες των κειμένων δεν διαθέτουν πάντα ως μητρική, την γλώσσα επικοινωνίας των δεδομένων τους.

Δίνεται σχηματική αναπαράσταση και αρχιτεκτονική σχεδίαση, ώστε να καταφανούν πρόδηλα οι σχέσεις που διέπουν τα δεδομένα και να τονισθεί η νοηματική τάξη. Η τάξη, η οποία κινεί την **διάνοια** για μάθηση και την **επίνοια** για καινοτομία.

**3. 7ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 22-24 Οκτωβρίου 2009**

Η παραγωγική κατάληξη *-ίτις/-ίτιδα* στην ιατρική ορολογία

Τατιάνα Βαλεοντή

Τελειόφοιτη της Ιατρικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών,

Ομόλογο μέλος της ΕΛΕΤΟ

Τηλ.: 210 8619521, 6976187448

Ηλ-διεύθυνση: taniavaleonti@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα εργασία, εξετάζεται η παραγωγική κατάληξη *-ίτις/-ίτιδα*, η οποία στο πλαίσιο της ιατρικής ορολογίας εκφράζει τη φλεγμονή κάποιας ανατομικής δομής. Η δομή αυτή εκφράζεται ορολογικά με το μέρος του αντίστοιχου ιατρικού όρου που προηγείται της κατάληξης *-ίτιδα* (παραγωγικό θέμα) (π.χ. *λάρυγγ-ας* → *λάρυγγ-ίτιδα*, *επιπεφυκ-ώς* → *επιπεφυκ-ίτιδα*, *στόμα/στόματ-ος* → *στοματ-ίτιδα*).

Αναφέρονται ιστορικά στοιχεία σχετικά με την χρήση της κατάληξης *-ίτις* και την καθιέρωσή της στα ελληνικά ήδη από την εποχή του Ιπποκράτη (π.χ. *νεφρ-ίτις*) και το πέρασμά της στα λατινικά ως *-itis* (π.χ. *nephr-itis*) και από εκείνα σε άλλες γλώσσες είτε πανομοιότυπα (π.χ. αγγλικά: *nephr-itis*, ισπανικά: *nefr-itis* γερμανικά: *Nefr-itis*) είτε με κάποια προσαρμογή (π.χ. γαλλικά: *néphr-ite*, ιταλικά: *nefr-ite*).

Γίνεται ανασκόπηση των νεοελληνικών και αγγλικών ιατρικών όρων με την κατάληξη *-ίτιδα* και *-itis*, αντίστοιχα, καθώς και αναφορά των πιο συχνών προσδιορισμών με τους οποίους αυτοί απαντώνται (π.χ. *οξεία σκωληκοειδίτιδα*, *μέση πυώδης ωτίτιδα*, *χρόνια παγκρεατίτιδα*).

Μελετώνται οι μηχανισμοί σχηματισμού των όρων με την κατάληξη αυτή – είτε πρόκειται για *απλούς όρους* είτε για *σύμπλοκους όρους* – ως προς τα συνθετικά του θέματός τους, βάσει των κανόνων της σύνθεσης και παραγωγής που χρησιμοποιήθηκαν κατά τη δημιουργία τους, με αναφορά στους αντίστοιχους κανόνες που ισχύουν σήμερα. Διερευνώνται πιθανές συσχετίσεις των παραπάνω μηχανισμών με αυτούς που ισχύουν στη σημερινή γενική νεοελληνική γλώσσα.

**4. 7^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 22-24 Οκτωβρίου 2009**

Διερεύνηση των γλωσσικών τύπων που χρησιμοποιούνται στο διαδίκτυο για την εισαγωγή των εννοιών δύναμη και πίεση: πώς σχετίζονται με την ανάπτυξη ‘εναλλακτικών ιδεών’ των μαθητών;

Πιερράτος Θεόδωρος¹, Πολάτογλου Χαρίτων², Κουμαράς Παναγιώτης³

1: Υπ. Διδάκτορας Τμ. Φυσικής ΑΠΘ, pierrat@auth.gr

2: Αναπληρωτής Καθηγητής Τμ. Φυσικής ΑΠΘ, hariton@physics.auth.gr

3: Καθηγητής ΠΤΔΕ ΑΠΘ, koumaras@eled.auth.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σύμφωνα με την υπόθεση Sapir–Whorf υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των γραμματικών τύπων και της γλώσσας που χρησιμοποιεί ένα άτομο και του τρόπου που το άτομο αντιλαμβάνεται τον κόσμο. Ωστόσο, παρά τη δύναμη των λέξεων να κινητοποιούν το μυαλό, η λέξη που εκφράζεται γραπτά ή προφορικά σπάνια θεωρείται ως ουσιαστικό στοιχείο της διδασκαλίας των Φυσικών επιστημών, όπου η βαρύτητα δίνεται στην οργάνωση εργαστηριακών ασκήσεων. Κι όμως, η διατύπωση μιας νέας σκέψης, κατά τη διάρκεια μιας διδασκαλίας, εμπλέκει συχνά τη συσχέτιση λέξεων που δεν θα συνδέονταν κανονικά, προκαλώντας με έναν απροσδιόριστο τρόπο την ανάδυση εικόνων και τη δημιουργία λογικών συσχετίσεων στο μυαλό του μαθητή, που συνδέονται άμεσα με τις προϋπάρχουσες ιδέες του. Κατά συνέπεια, αυτό που θέλει να διδάξει ο δάσκαλος της Φυσικής είναι διαφορετικό από ό,τι τελικά αναπτύσσεται στο μυαλό ενός μαθητή.

Η ιδιαιτερότητα της ακριβούς διατύπωσης των εννοιών για τη διδακτική της Φυσικής έχει αναγνωριστεί από διάφορους ερευνητές στο πρόσφατο παρελθόν, οδηγώντας στην πραγματοποίηση μιας σειράς σημαντικών ερευνών οι οποίες κατέγραψαν τους διάφορους τρόπους διατύπωσης μερικών εννοιών της φυσικής σε εγχειρίδια φυσικής. Η πρόσβαση όμως πλέον των μαθητών στις ηλεκτρονικές πηγές μάθησης του διαδικτύου αναδεικνύει την ανάγκη να διερευνηθούν οι τρόποι με τους οποίους διατυπώνονται μερικές βασικές έννοιες στον κυβερνοχώρο.

Στο πλαίσιο της εργασίας μας αναζητήσαμε στο διαδίκτυο και καταγράψαμε τις εκφράσεις που χρησιμοποιούνται για να περιγραφούν οι έννοιες δύναμη και πίεση. Τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν ότι παρά τις προσπάθειες που έχουν γίνει προς τη σωστή κατεύθυνση, ένα μεγάλο μέρος της πληροφορίας που προσφέρεται στο διαδίκτυο, ακόμη και από αναγνωρισμένους φορείς, γίνεται με τρόπο που δεν συνάδει με τα πορίσματα της έρευνας στη διδακτική της φυσικής, ευνοώντας την ανάπτυξη των ‘εναλλακτικών ιδεών’ των μαθητών.

**5. 7^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 22-24 Οκτωβρίου 2009**

Preparing a seminar on Terminology for engineering PhD candidates

M. Pantazidou¹⁾, K. Valeontis²⁾

¹⁾πολιτικός μηχανικός, καθηγήτρια ΕΜΠ, mpanta@central.ntua.gr,

²⁾φυσικός-ηλεκτρονικός, διδάσκων στο Μεταπτυχιακό ΕΜΠ-ΕΚΠΑ «Τεχνολογασία», valeonti@otenet.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Doctoral Education has attracted a lot of interest lately in Europe, with the result that PhD studies are becoming more structured, often organized through Doctoral Schools. Apart from instituting formal requirements for PhD studies, Doctoral Schools have the role of keeping track of the progress of PhD students and ensuring that the students develop a well-rounded set of skills, useful in both academic and industrial professional settings. This broadened perspective on PhD Education entails that engineering doctoral students enroll in a number of seminars on non-technical topics, such as Academic English, Academic integrity, Intellectual property, Intelligent web searching for research, Media training for researchers (to mention a few). In order to be targeted specifically to engineering doctoral students, these seminars must be developed through collaborations among domain-specialists and engineering faculty. Following this collaborative model, this paper discusses the development of a seminar on Terminology Principles, in the context of a European Union Thematic Network on Civil Engineering Education and Training. The seminar material consists of a detailed lesson plan and a powerpoint presentation, as well as suggestions for excerpts of texts, resources and references suitable for such as seminar. The seminar material is meant to enable an engineering instructor to deliver the seminar to a group of engineering PhD candidates after devoting a couple days to become familiar with basic issues in Terminology and locate excerpts relevant to the audience of the seminar. The seminar is conceived as a two-hour lecture followed by a one-hour discussion follow up. The lesson plan includes the following:

- Introduction of terminology as the interface between knowledge and language.
- Introduction of objects, concepts, terms, definitions.
- Presentation of a couple excerpts from texts on a civil engineering topic (a newspaper article or a relevant European regulation, e.g., on an environmental issue, or a Eurocode) in English and the language of the home institution.
- Domain-specific concepts are identified in the texts. Presentation of alternative definitions for pre-selected concepts. Discussion on definitions. Discussion on characteristics of a good definition.
- Domain-specific technical terms are highlighted in the texts. Discussion on rendering of terms. (Are the highlighted terms well-established in the academic community? Are they unique?) Discussion of good term-rendering practices.
- Handing of similar pairs of texts to students, with instructions on how to repeat the analysis of concepts and terms.

Before the one-hour discussion, the instructor of the seminar provides written comments on the assignment of each participant, the assignments are handed back and a group discussion takes place during the one-hour follow up. It is believed that the short seminar format is well suited to an audience accustomed to a significant degree of autonomy with highly-trained learning habits, as expected of PhD candidates in engineering.

The benefits from developing such a seminar are twofold. The seminar will give to PhD candidates who study in languages other than English the background to search systematically for options to render key terms in their research, thus avoiding the customary improvisations. In addition, the transferability of the seminar material will save on funds and efforts to develop independently similar seminars in different institutions.

6.

7ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 22-24 Οκτωβρίου 2009

Διδασκαλία αγγλικής ιατρικής ορολογίας: Νεότερες προτάσεις

Χριστίνα Γ. Βαρλάμη, Ελένη Χριστοπούλου – Αλετρά

Χριστίνα Βαρλάμη
Μεταφράστρια Ιονίου Παν/μίου,
Επιστημονική Συνεργάτιδα Ιστορίας
Ιατρικής, Ιατρική Σχολή ΑΠΘ
Λευκωσίας 24, 551 33, Καλαμαριά
Τηλ. εργασίας: 2310 594530
Τηλ. οικίας: 2310 454228
Fax: 2310 454228
E-mail: cvarlami@gmail.com

Ελένη Χριστοπούλου – Αλετρά
Επίκουρη Καθηγήτρια Ιστορίας
Ιατρικής, Ιατρική Σχολή ΑΠΘ
Λεωφ. Νίκης 73, 546 22, Θεσσαλονίκη
Τηλ. εργασίας: 2310 999136
Τηλ. οικίας: 2310 269949
Fax: 2310 999139
E-mail: ealetra@hotmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Παρόλο που, αδιαμφισβήτητα, η διαμόρφωση της σύγχρονης ειδικής γλώσσας, ειδικά στην ιατρική, βασίστηκε σε μεγάλο βαθμό στην ελληνική και τη λατινική γλώσσα, η διδασκαλία της δεν αποτελεί εύκολο έργο για τον έλληνα εκπαιδευτή, δεδομένης και της ευρύτατης και ολοένα αυξανόμενης έκτασης της ιατρικής ορολογίας. Η παρούσα εργασία, λοιπόν, παρουσιάζει κάποιες νεότερες προτάσεις για τη διδασκαλία της αγγλικής ιατρικής ορολογίας, οι οποίες βασίζονται σε συστήματα που επικεντρώνονται στο σπουδαστή και στην προγραμματισμένη μάθηση (student-directed programmed learning). Τα συστήματα αυτά απομακρύνονται από τη διδασκαλία της ορολογίας ως κατάλογο ξενόγλωσσων όρων προς απομνημόνευση χωρίς νόημα και επιτυγχάνουν την ευκολότερη και αρτιότερη εκμάθηση της ορολογίας, επικεντρώνοντας στην ανάλυση του κάθε όρου σε πρόθημα, ρίζα και επίθημα (prefix, word root, suffix), όπως επί παραδείγματι στους όρους arthr/itis, oste/o/arthr/itis, arthr/o/centesis (για τους οποίους, κατά τη διδασκαλία, δίδεται η επεξήγηση: arthr- = joint, oste- = bone, -itis = inflammation, -centesis = puncture). Η μέθοδος αυτή παρέχει, επιπλέον, τη δυνατότητα περαιτέρω διεύρυνσης του ιατρικού λεξιλογίου του σπουδαστή που θα βασιστεί σε αυτήν την ανάλυση. Στην παρούσα εργασία παρουσιάζεται αναλυτικά, μέσω παραδειγμάτων από την ιατρική ειδική γλώσσα, η μέθοδος αυτή, η οποία βασίζει τη διδασκαλία της ορολογίας στην ανάλυση και στην εκμάθηση του τρόπου διαμόρφωσής της από την ελληνική και τη λατινική και, εν συνεχεία, στην αντίστοιχη κατηγοριοποίηση των όρων.

- 8.** 7th Conference “Hellenic Language and Terminology”
Athens, GREECE, 22-24 October 2009

**Terminology concerning the Administration of Justice
in Ancient Crete**

Ángel Martínez Fernández

Area de Filología Griega, Facultad de Filología, Universidad de La Laguna,
E-38071 La Laguna, Spain
Tel.: 0034-922-631124
E-mail: amarfer@ull.es

ABSTRACT

In the history of the legal terminology of Ancient Crete, two periods can be distinguished: an older period, between the seventh century BC and the fifth century BC, in which the legal terminology that was characteristic of the Cretan dialect appeared; and a more recent period, from the fourth century BC onwards, in which the influence made by the legal supradialectal nomenclature favored by the Koiné can be noticed. Concerning the dialect from Ancient Crete, we have ample epigraphic documentation, even for the most ancient inscriptions, which allows us to know how the legal terminology of the ancient Cretan dialect is formed. At the same time, this documentation permits us to learn about the different stages of its development, from the first inscriptions around the middle of the seventh century BC until the last dialectical inscriptions in the second and first centuries BC. Since the epigraphic material prior to 400 BC, of both a legislative and a legal kind, has not been widely documented with respect to other dialects from ancient Greece, the testimony about the Cretan dialect acquires key importance in this case. Moreover, as the first period of written legislation from Crete reflects the common law, orally transmitted from a previous time, the first epigraphic texts ought to date back, in turn, to a previous language state.

Among the legal terms that are found in the Cretan dialect in its oldest stage, a number of archaisms is found. For their form, they refer back to Homeric phraseology, but for their meaning, they are especially Cretan. Such elements of the Cretan dialect have traditionally been known as elements of an Achaean substrate; however, we prefer to call them elements with a Mycenaean background.

9. 7^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 22-24 Οκτωβρίου 2009

Η ελληνική στρατιωτική ορολογία Αναλυτική παρουσίαση και αντιπαραβολή με την αντίστοιχη γερμανική

Αιμιλία Ροφούζου,

Λέκτορας ΠΔ 407/80 στη Σχολή Ναυτικών Δοκίμων [Γερμανική Γλώσσα],

διεύθυνση: Μήλου 29 Μελίσσια 15127 Αθήνα, τηλέφωνα: 210 6136767, 6945072852,
ηλ. διεύθυνση: emiliarofousou@daad-alumni.de

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο στρατός είναι μια ιδιάζουσα και κλειστή κοινωνία, της οποίας οι εσωτερικές υποθέσεις γνωστοποιούνται μόνο σε ένα στενό κύκλο “μυημένων” και η οποία διαθέτει δικές της συνήθειες, κανόνες και χαρακτηριστικά γνωρίσματα.

Όπως κάθε κλειστή κοινωνία, έτσι και ο στρατός κάθε χώρας έχει αναπτύξει με την πάροδο του χρόνου μια συγκεκριμένη ορολογία.

Επειδή γλώσσα και κοινωνία συνδέονται στενά, η επικοινωνία των στρατευμένων φέρνει στο φως πολλά χαρακτηριστικά της κοινωνίας και του τρόπου διαβίωσής τους και αντιστρόφως η μελέτη των γνωρισμάτων της στρατιωτικής ζωής αποτελεί αστείρευτη πηγή πληροφόρησης για τη στρατιωτική ορολογία.

Σκοπός αυτής της ανακοίνωσης είναι πρωτίστως η παρουσίαση των σημαντικότερων πτυχών του ελληνικού στρατιωτικού ιδιώματος, το οποίο υποδιαιρείται στην επίσημη και στην ανεπίσημη στρατιωτική ορολογία, καθώς και της εξέλιξής του μέσα στο πέρασμα των χρόνων.

Θα επιχειρηθεί, ωστόσο, και μια σύντομη συγκριτική προσέγγιση της ελληνικής και γερμανικής στρατιωτικής γλώσσας, διότι η συγκριτική μελέτη των δύο αυτών ιδιωμάτων παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον τόσο από γλωσσολογική όσο και από ιστορική άποψη και συνεισφέρει στην ολοκλήρωση της παρουσίασης της γλώσσας του ελληνικού στρατού. Όπως έχει παρατηρηθεί, χρησιμοποιούνται περιστασιακά από τον ελληνικό λαό και εν μέρει και από τα ΜΜΕ γλωσσικά κατάλοιπα από την εποχή της γερμανικής κατοχής (1941-1944 και σε μερικά νησιά μέχρι το Μάιο του 1945). Οι έννοιες “Αχτουν[γκ]” [Achtung], “καπούτ” [kaputt], “μαρς” [marsch], “Φύηρερ” [Führer] αποτελούν ορισμένα μόνο παραδείγματα της επιρροής που άσκησε η γερμανική γλώσσα στην ελληνική κατά τη σκοτεινή αυτή περίοδο.

**10. 7ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 22-24 Οκτωβρίου 2009**

Ορολογία της Φυσικής Στοιχειωδών Σωματιδίων

Άννα Αναστασιάδη-Συμεωνίδη,

Καθηγήτρια γλωσσολογίας Α.Π.Θ.

Α.Π.Θ. Τμήμα Φιλολογίας, 54 124 Θεσσαλονίκη

Τηλ./τηλεμοιότυπο 2310-997015, ansym@lit.auth.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η Φυσική των Στοιχειωδών Σωματιδίων (ΦΣΣ), γνωστή και ως Φυσική των Υψηλών Ενεργειών (ΦΥΕ), είναι πρόσφατη επιστήμη των τελευταίων τριάντα ετών και αναφέρεται στη φυσική του μικρόκοσμου, αφού ασχολείται με τους εσώτερους δομικούς λίθους της ύλης. Πιο συγκεκριμένα οι φυσικοί των στοιχειωδών σωματιδίων πιστεύουν ότι τα πρωτόνια και τα νετρόνια του πυρήνα του ατόμου κατασκευάζονται από δομικούς λίθους γνωστούς ως κουάρκ, τα οποία συνδυαζόμενα δίνουν τα στοιχειώδη σωματίδια.

Στις αρχές της δεκαετίας του 1930 ήταν γνωστά τα εξής σωματίδια: πρωτόνιο (p), νετρόνιο (n), ηλεκτρόνιο (e⁻), φωτόνιο (γ) και νεutrίνο (ν). Το 1933 ανακαλύφθηκε το ποζιτρόνιο (e⁺), το 1937-38 το μεσόνιο (μ⁺), το 1935/1947 το πιόνιο (π⁺). Στις αρχές της δεκαετίας του 1950 ανακαλύφθηκαν μια σειρά από ασταθή σωματίδια, τα υπερόνια και τα μεσόνια, το 1955 το αντιπρωτόνιο, το 1964 το Ω⁻, το 1974 το J/Ψ, το 1975 το λεπτόνιο (τ) και το σωματίδιο Υ, το 1982 το W⁺ και το 1983 το Z⁰.

Στην ανακοίνωση αυτή αναλύεται η ορολογία των σωματιδίων και ιδιαίτερα εκείνων που δηλώνονται με γλωσσικά σημεία και όχι με γράμματα της αλφαβήτου. Εξετάζεται η προέλευσή τους και η κατασκευή τους από μορφολογική άποψη. Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στο επίθημα *-όνιο*.

**11. 7th Conference “Hellenic Language and Terminology”
Athens, GREECE, 22-24 October 2009**

**From the Corporate to the Material: How the Translation of Liturgical Terms
Shifted the Emphasis of Christian Worship.**

M. Todd Harper

Associate Professor of English
Kennesaw State University,
Kennesaw, Ga.,
U.S.A. 30120
001-770-499-3619 (wk)
001-770-383-9715 (hm)
tharper@kennesaw.edu

ABSTRACT

The translation of liturgical terms into English has often shifted the meaning of the original word. This is particularly true of the translation of ἐκκλησία and λειτουργία. In the first instance, English translates ἐκκλησία, a ‘calling forth,’ as ‘church,’ a word derived from the less common κυριακόν, ‘lord’s house.’ In the second instance, λειτουργία, or the ‘work of the people,’ is translated as ritual or worship. The effect, as Anscar Chupungco, Gregory Dom Dix, and Josef Jungmann, among others, have noted is a shift in meaning from the Pauline meaning of a corporate and corporeal body that is called for to do the work of the Lord to a religious service or ritual that takes place within a physical structure. Chupungco and Dix note that this was largely the result of the building of the great churches, most notably, Agia Sofia, at the time that Christian worship was made public. Dix also adds that this movement was affected by the printing press, arguing that this change in literacy shifted the focus of the service away from “doing” and “action” and more towards “listening,” “hearing,” “reading,” and “attending” to the Word of God. In this presentation, I will explore the historical translation of these two terms, their resulting shift in meaning, and the theological implications of that shift. In particular, I will center my attention on how the building of public spaces as well as the changes in literacy practices helped facilitate this shift and its resulting change in theology.

Chupungco, Anscar J. “A Definition of Liturgy.” *Handbook of Liturgical Studies: Introduction to the Liturgy*. Vo 1. Collegeville, Minnesota: The Liturgical Press, 1997. 3-10.

Dix, Gregory Dom. *The Shape of the Liturgy*. Norfolk, England: Biddles Ltd., 2007.

Jungmann, Josef. *The Early Liturgy*. Notre Dame, Indiana: University of Notre Dame Press, 1959.

**12. 7ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 22-24 Οκτωβρίου 2009**

Η διεπιστημονική ορολογία του τομέα διαχείρισης σεισμικού κινδύνου

Μασούρα Βασιλική

Υποψήφια διδάκτωρ Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου, Τμήμα Γεωγραφίας,
Στέλεχος Υπουργείου Εσωτερικών, Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας
Τηλ. 210 9407092 κιν.: 6937201057
e-mail: vmasoura@hua.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο τομέας της διαχείρισης φυσικών κινδύνων είναι ένας χώρος συνάντησης της επιστήμης με την κοινωνία και την πολιτική. Τα επιστημονικά πεδία που εμπλέκονται καλύπτουν το ευρύ φάσμα των γεωπιστημών, των κοινωνικών και των εφαρμοσμένων επιστημών. Ο τομέας της διαχείρισης φυσικών κινδύνων υστερεί σε έρευνα σχετικά με τις βασικές του σημασίες και έννοιες-κλειδιά που θα εξασφάλιζαν την αυτονομία και τα γνωσιολογικά του χαρακτηριστικά. Υπάρχουν δυσκολίες συνεννόησης και ομοφωνίας για το τι είναι καταστροφή, κίνδυνος, επικινδυνότητα, τρωτότητα κ.α., τόσο ανάμεσα στους γεωεπιστήμονες όσο και ανάμεσα σε αυτούς και τους επιστήμονες των κοινωνικών και εφαρμοσμένων επιστημών.

Στην παρούσα εργασία θα εστιάσουμε την ανάλυση μας στο τομέα της διαχείρισης του σεισμικού κινδύνου. Προκειμένου λοιπόν να ανιχνεύσουμε στοιχεία της γνωσιολογικής ταυτότητας του τομέα αυτού θα εξετάσουμε έννοιες με διαθεματικό χαρακτήρα. Έννοιες, δηλαδή, που υπεισέρχονται στην γνώση των γεωπιστημών, των κοινωνικών και των εφαρμοσμένων επιστημών αλλά έχουν διαφορετικό βάθος και πλάτος και συγκροτούν διαφορετικά συστήματα εννοιών μονοθεματικού χαρακτήρα σε κάθε ένα από τα επιμέρους θεματικά αυτά πεδία. Τέτοιου τύπου διαθεματικές έννοιες παριστάνουν όροι όπως σεισμικός κίνδυνος, σεισμική επικινδυνότητα, σεισμική τρωτότητα, προσαρμοστικότητα, σεισμική καταστροφή, σεισμική επίπτωση, σεισμική έκθεση κ.λ.π.

**13. 7ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 22-24 Οκτωβρίου 2009**

Η αθλητική ορολογία στα λεξικά της Νέας Ελληνικής

Μαριάννα Κατσογιάννου, Βασίλειος Αργυρόπουλος

Μαριάννα Κατσογιάννου

Ταχυδρ. Κιβ. 20537

1678 Λευκωσία

Τηλ. +357 22 892363

marianna@ucy.ac.cy

Βασίλειος Αργυρόπουλος

Μαραθώνος 3

184 50 - Νίκαια

Τηλ. +33 210 4636208

vas_arg@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Είναι γνωστό ότι η αθλητική ορολογία της ελληνικής γλώσσας περιλαμβάνει ένα σημαντικό αριθμό δανείων, κυρίως από την αγγλική και γαλλική γλώσσα, των οποίων η ενσωμάτωση στη γλώσσα υποδοχής έχει γίνει με τρόπο ασυντόνιστο και ακατάστατο, χωρίς να προηγηθούν οι απαιτούμενες διαδικασίες τυποποίησης. Το γεγονός αυτό έχει αφήσει τα ίχνη του όχι μόνο στο είδος του λόγου που ονομάζουμε «αθλητική γλώσσα», αλλά και στην ένταξη των όρων του αθλητισμού στα λεξικά της γενικής γλώσσας. Στην εργασία αυτή εξετάζουμε στοιχεία που προέρχονται κυρίως από την ορολογία του ποδοσφαίρου –αλλά και άλλων αθλημάτων– όπως αυτά απαντώνται στα λεξικά της νέας ελληνικής. Τα αποτελέσματα που παρουσιάζουμε αναφέρονται κυρίως:

- Στα κριτήρια με βάση τα οποία καταχωρίζονται διάφοροι αθλητικοί όροι στον κατάλογο των λημμάτων κάθε λεξικού ή αποκλείονται από αυτόν.
- Στον τρόπο μεταγραφής (και επομένως ορθογραφικής παράστασης) των δανείων αθλητικών όρων-λημμάτων.
- Στην επεξεργασία των γραμματικών (και ενδεχομένως συντακτικών) και σημασιολογικών πληροφοριών, κυρίως στην ακρίβεια και την πληρότητα των ορισμών που δίνονται για τους αθλητικούς όρους-λήμματα και στη χρήση των χαρακτηρισμών που χρησιμοποιούνται για αυτά.
- Στην επιλογή των παραδειγμάτων που προέρχονται από τον χώρο του αθλητισμού και ανήκουν είτε σε λήμματα που αναφέρονται σε αθλητικούς όρους είτε σε άλλες λέξεις-λήμματα των λεξικών.

Στόχος της εργασίας είναι να καταγραφεί η ποικιλότητα που προκύπτει από την απόδοση αυτών των δανείων όρων στην ελληνική γλώσσα και να διαπιστωθεί αν και κατά πόσο είναι δυνατή μία γενικότερη πρόταση τυποποίησης που να καλύπτει ολόκληρο το σχετικό χώρο.

**14. 7ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 22-24 Οκτωβρίου 2009**

Ο γενεσιουργός ρόλος της ελληνικής γλώσσας στην ουκρανική ιατρική ορολογία

Ναταλία Μπασένκο-Κόρμαλη

Φιλολόγος, καθηγήτρια Ελληνικής, Ουκρανικής και Ρωσικής γλώσσας και λογοτεχνίας,
π. υποδιευθύντρια της έδρας Ελληνικής φιλολογίας και
επιστημονικός συνεργάτης του Κρατικού Πανεπιστημίου Ανθρωπιστικών Σπουδών
της Μαριούπολης Ουκρανίας, μέλος του ΟΔΕΓ,
Κυψέλης 20, Αθήνα 11362, τηλ-φαξ: 2108229196, email: ifi2006@otenet.gr

Σε κάθε Ορολογικό σύστημα, παράλληλα με τους Όρους, που δημιουργήθηκαν σύμφωνα με το περιεχόμενο και τους μηχανισμούς της εθνικής γλώσσας, παρατηρούνται επιστημονικοί Όροι, οι οποίοι αποτελούν προϊόν δανεισμού από άλλες γλώσσες. Το επιστημονικό ορολογικό σύστημα της Ουκρανικής Ιατρικής δεν αποτελεί εξαίρεση. Το ποσοστό των όρων, προερχομένων από ελληνικές λέξεις καθώς και των εξ' αυτών μορφημάτων, που εισχώρησαν στην Ουκρανική γλώσσα, είναι μεγάλο. Η είσοδος και καθιέρωση των όρων παρατηρείται έντονα από την Βάπτιση – κι' όλας – του Κράτους του Κιέβου (988 π.Χ.), όταν η ελληνική πολιτική, πολιτιστική, θρησκευτική, επιστημονική εμπειρία και γνώση εισβάλλουν και επικρατούν σ' όλους τους τομείς λόγω της γενεσιουργού επιρροής του Ελληνικού Πνεύματος.

Η έρευνα, που διεξήχθη με υλικό τους Όρους από την «Ιατρική Εγκυκλοπαίδεια» του Π.Ρ. Τσερβιάκ, αποδεικνύει ότι η ελληνική γλώσσα αποτελεί αναμφισβήτητα μια από τις κύριες πηγές της Οροδημιουργίας της Ουκρανικής Ιατρικής, η οποία και συνεχίζει να στηρίζεται στην χρησιμοποίηση ελληνικών λέξεων, μορφημάτων και ελληνικών μεταφραστικών δανείων.

Στην Οροδημιουργό διαδικασία της Ουκρανικής Ιατρικής οι ελληνικές λέξεις και μορφήματα χρησιμοποιούνται και προσφέρουν σε βασικές κατευθύνσεις, π.χ.: α) Ονομασία Κλάδων Ιατρικής, β) Ονομασία Ιατρικού εξοπλισμού, γ) Φαρμακολογίας και τρόπων θεραπείας, δ) Ονομασία οργάνων, μελών και συστημάτων ανθρωπίνου οργανισμού και ε) Ονομασία Νόσων και Ασθενειών.

**15. 7ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 22-24 Οκτωβρίου 2009**

**Η διαχείριση των πόρων της αρχαίας ελληνικής γλώσσας στο λεξιλόγιο της
γαλλικής ιατρικής γλώσσας: προβλήματα σημασιολογικής αδιαφάνειας**

Σαραφίδου Τριανταφυλλιά

Επικ. Καθηγήτρια Ελληνικής Γλώσσας και Ανάλυσης του Λόγου
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Διεύθυνση: Αγίας Παρασκευής 6 – 19100 Μέγαρα
Τηλ. + τηλεομ. 22960-26311, 6972-086949
Ηλ. Διεύθυνση: tsarafidou@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η δημιουργία ιατρικών επιστημονικών όρων στα γαλλικά από το λεξιλογικό θησαυρό της αρχαίας ελληνικής γλώσσας συνυφάνεται ενίοτε με φαινόμενα προσεγγιστικής σημασιοδότησης των συγκεκριμένων όρων, γεγονός που οφείλεται στο ότι πολλές λέξεις της γαλλικής ιατρικής ορολογίας συχνά εμφανίστηκαν προτού να αποσαφηνιστούν εντελώς οι έννοιες τις οποίες οι λέξεις αυτές όφειλαν να εκφράζουν. Αποτέλεσμα αυτής της έλλειψης ακριβούς σημασιολογικής σύμπτωσης ανάμεσα στο εννοιολογικό περιεχόμενο που διαθέτει η λέξη ως εκ της αρχαιοελληνικής καταγωγής της και του περιεχομένου που η γαλλική λέξη εντέλει διαθέτει για τους χρήστες της δείχνει ότι υπάρχει κάποια διάσταση ανάμεσα στην πορεία που ακολουθεί η επιστήμη της ιατρικής καθώς εξελίσσεται και στην πορεία της γλώσσας, που ασθμαίνει προσπαθώντας να παρακολουθήσει την ιατρική επιστήμη στην εξέλιξή της.

Με βάση το γαλλικό λεξικό ιατρικών όρων *Dictionnaire de médecine* (Flammarion 2001) καθώς και τη μελέτη του γάλλου γιατρού-συγγραφέα Jean Hamburger *Introduction au langage de la médecine*, Flammarion 1982, που ασχολείται με τη δημιουργία και τη σημασία ιατρικών όρων στα γαλλικά, προσπαθούμε να εντοπίσουμε όρους της γαλλικής ιατρικής γλώσσας που έχουν δομηθεί με βάση το αρχαίο ελληνικό λεξιλόγιο, αλλά που χρησιμοποιούνται με τρόπο που παρακάμπτει σε κάποιο βαθμό τη σημασία της αρχαίας ελληνικής λέξης, με αποτέλεσμα οι όροι αυτοί να χρησιμοποιούνται σήμερα με τρόπο ασαφή και ανακριβή. Στόχος μας είναι να εξετάσουμε, μέσα από ελληνικά λεξικά ιατρικών όρων, αν η παρατηρούμενη σημασιολογική αδιαφάνεια στη γαλλική γλώσσα διατηρείται και στη χρήση των αντίστοιχων όρων στα ελληνικά.

**16. 7ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 22-24 Οκτωβρίου 2009**

Από το θησαυρό στην αντίστοιχη οντολογία: μια απόπειρα προσέγγισης σε ένα ειδικό θεματικό πεδίο και τα ορολογικά ζητήματα που προκύπτουν

Κατερίνα Τοράκη

Διεύθυνση Επιστημονικής και Αναπτυξιακής Δραστηριότητας ΤΕΕ
toraki@tee

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σε ένα σύστημα πληροφοριών, οι θησαυροί και οι οντολογίες ορίζονται ως τα συστήματα που παριστάνουν τις έννοιες και τις σχέσεις ανάμεσα στις έννοιες σε ένα συγκεκριμένο θεματικό πεδίο. Και αντίστροφα, ο προσδιορισμός των εννοιών και των σχέσεων ανάμεσα στις έννοιες αποτελεί την απαραίτητη ορολογική/νοητική βάση για την αξιοποίηση των πληροφοριακών συστημάτων. Στους θησαυρούς δίνεται μια συγκεκριμένη εικόνα του θεματικού πεδίου που περιγράφεται μέσα από την παράσταση των εννοιών και των μεταξύ τους σχέσεων ιεραρχίας, ισοδυναμίας και συσχέτισης. Στις οντολογίες, πέρα από τις σχέσεις αυτές, παριστάνονται και σχέσεις που αφορούν πρόσθετες ιδιότητες των εννοιών σχετικές π.χ. με χρόνο, με χώρο, με κατάσταση, με ανθρώπους, με γεγονότα κτλ. Τα ζητήματα ορολογίας και στις δύο περιπτώσεις είναι σημαντικά και ακόμη σημαντικότερα σε ειδικά θεματικά πεδία, όπου χρειάζεται η συνεργασία ειδικών και η λήψη απόφασης, σύμφωνα με κανόνες, για την καθιέρωση στις έννοιες των όρων που τις κατασημαίνουν και των σχέσεων που τις συνδέουν μεταξύ τους. Τα ζητήματα ορολογίας στους θησαυρούς αφορούν κύρια ζητήματα καταστήμανσης των εννοιών, ώστε να αποδίδονται σωστά οι έννοιες και οι όροι και να περιέχονται όλες οι δυνατές λεκτικές μορφές για διευκόλυνση της διαδικασίας ευρετηρίασης και αναζήτησης πληροφοριών, που είναι και το βασικό ζητούμενο σε ένα σύστημα θησαυρού. Στις οντολογίες, πέρα και από αυτό, χρειάζεται να εξευρεθούν οι ιδιότητες των εννοιών και οι σχέσεις που τις συνδέουν με άλλες και αυτές να οριστούν με κατάλληλο τρόπο και να κατασημανθούν.

Μέχρι τώρα, οι θησαυροί χρησιμοποιούνται στα συστήματα πληροφοριών για την ευρετηρίαση – από τους τεκμηριωτές – και για την αναζήτηση πληροφοριών – από τους τελικούς χρήστες. Η δημιουργία θησαυρών εξασφαλίζει την ενιαία αντίληψη κατά την επεξεργασία και την ταυτοποίηση των όρων που χρησιμοποιούνται από την επιστημονική κοινότητα από τη μια και από τις βιβλιοθήκες και τα κέντρα τεκμηρίωσης από την άλλη και επομένως, διευκολύνει την επικοινωνία και την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ τους. Η χρήση θησαυρού εξασφαλίζει την ομοιομορφία της θεματικής επεξεργασίας και οδηγεί στη δημιουργία μιας ενιαίας γλώσσας ανάκτησης πληροφοριών, ενώ παραπέρα οι θησαυροί διευκολύνουν τη διαχείριση των πληροφοριών γενικά, παίζοντας σημαντικό ρόλο στην αντιμετώπιση των ζητημάτων που σχετίζονται με τις έννοιες ανακάλυψη και εξόρυξη δεδομένων στο διαδίκτυο. Σε αυτό το πλαίσιο, και η μετάβαση στις οντολογίες έχει ανάγκη οπωσδήποτε από τα απαραίτητα σημασιολογικά στοιχεία για να διατυπωθούν οι ρόλοι και οι σχέσεις ανάμεσα στις έννοιες.

Στην παρούσα εργασία, παρουσιάζεται μία πρόταση δημιουργίας ελληνικού θησαυρού στο θεματικό πεδίο “Περιφερειακή ανάπτυξη” και μετατροπής του σε οντολογία, δίνοντας έμφαση στις δύο περιπτώσεις στα ζητήματα ορολογίας που αφορούν την καθιέρωση ελληνικών όρων στις έννοιες, τη σωστή απόδοση σχετικών ξενόγλωσσων και στην κατανόηση των εννοιών ώστε να προκύπτουν σωστές ιδιότητες και σχέσεις μεταξύ των εννοιών.

**17. 7ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 22-24 Οκτωβρίου 2009**

Η μορφολογία των χρωματικών όρων στη Νέα Ελληνική

Κατερίνα Αλεξανδρή

Υποψήφια Διδάκτωρ Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας Α.Π.Θ.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τα τελευταία χρόνια, πολλοί είναι οι ερευνητές που μελετούν το πεδίο της ορολογίας των χρωμάτων σε πολλές γλώσσες. Ωστόσο, για τη Νέα Ελληνική ελάχιστες είναι οι έρευνες που έχουν γίνει για το πεδίο αυτό. Η παρούσα ανακοίνωση έχει ως αντικείμενο τη μορφολογική περιγραφή των χρωματικών όρων της Νέας Ελληνικής. Πιο συγκεκριμένα, αντικείμενο της έρευνας αποτελούν οι χρωματικοί όροι που χρησιμοποιούνται στις εικαστικές τέχνες, ιδιαίτερα στο χώρο της ζωγραφικής. Εφαρμόζοντας μεθοδολογία που στηρίζεται στο θεωρητικό πλαίσιο που πρότειναν οι Berlin & Kay (1969), και με βάση ένα σώμα από χρωματικούς όρους που συγκεντρώθηκαν, η ανακοίνωση αυτή έχει ως στόχο να ρίξει φως στα μορφολογικά χαρακτηριστικά των ελληνικών χρωματικών όρων. Αρχικά, οι όροι διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες, που υπαγορεύονται από τρεις άξονες: την απόχρωση (*κόκκινο Βουργουνδίας*), τη φωτεινότητα (*ανοιχτό κόκκινο*) και τον κορεσμό (*έντονο κόκκινο*). Έπειτα, ακολουθεί ταξινόμηση και περιγραφή τους με βάση τα μορφολογικά χαρακτηριστικά τους: μονολεκτικές/ πολυλεκτικές μονάδες, παράγωγα, σύνθετα, δάνεια και στη συνέχεια εντάσσονται σε κλιτικά παραδείγματα. Τέλος, γίνεται μία απόπειρα κατηγοριοποίησης των χρωματικών όρων της Νέας Ελληνικής, με στόχο τη δημιουργία ειδικού ερμηνευτικού λεξικού.

Βιβλιογραφία

Αναστασιάδη-Συμεωνίδη Α. (1987) "Ονόματα δηλωτικά χρώματος της Κοινής ΝΕ Συμβολή λεξικολογική", *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα-Πρακτικά της 8^{ης} ετήσιας συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής Α.Π.Θ.*, Απριλίου 1987, Θεσσαλονίκη, σσ. 391-413.

Berlin B. & Kay P. (1969) *Basic Color Terms. Their Universality and Evolution*, 1991², Berkeley, University of California Press, 1999³, United States, CSLI Publications, Leland Stanford Junior University.

**18. 7th Conference “Hellenic Language and Terminology”
Athens, GREECE, 22-24 October 2009**

Terminologie de la politique européenne d’enseignement et de formation

Philippe Tissot¹⁾, Eleni Koulali²⁾

¹⁾ Responsable de projet (portail [Europass](#), terminologie)
Centre européen pour le développement de la formation professionnelle ([Cedefop](#))
Thessalonique
Tél. 2310 490 110, Courriel : philippe.tissot@cedefop.europa.eu

²⁾ Professeur de langue grecque
École de grec moderne, Université Aristote
Thessalonique
Tél. 2310 325 703, Courriel : philelen@otenet.gr

Axe thématique de la présentation

Le Cedefop vient de publier la « [Terminologie de la politique européenne d’enseignement et de formation](#) » ce glossaire constitue la troisième édition d’un travail commencé dans les années 80, visant à définir une série de termes clés essentiels pour comprendre la politique de l’éducation en Europe.

Préparé en coopération avec la [Fondation européenne pour la formation](#) (ETF), la Commission européenne (DG Éducation et Culture) et [Eurydice](#) (Le réseau d’information sur l’éducation en Europe), ce glossaire prend en considération une série d’initiatives récentes importantes en matière de politique de l’éducation, notamment :

- la mise en place du Cadre européen des certifications pour l’apprentissage tout au long de la vie, un outil de référence pour la comparaison des niveaux de qualifications au sein des systèmes nationaux et sectoriels;
- l’élaboration du Système européen de crédits d’apprentissage pour la formation et l’enseignement professionnels (ECVET), conçu pour promouvoir le transfert, la capitalisation et la reconnaissance des résultats d’apprentissage.

Ce glossaire multilingue (EN/DE/FR/ES/IT/PT), également disponible [en ligne](#) dans d’autres langues, comprend des cours de traduction vers la langue grecque (mars 2009).

Les auteurs se proposent d’effectuer une présentation PowerPoint (env. 20 min.) du glossaire autour des thèmes suivants (projet):

- genèse du glossaire (méthodologie, choix des termes, élaboration des définitions) ;
- problèmes sémantiques liés à l’élaboration de glossaires multilingues ;
- présentation de la traduction du glossaire vers le grec.

Langue de présentation : français et grec

**19. 7^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 22-24 Οκτωβρίου 2009**

**Τυπική και άτυπη χρήση της μετοχής σε επιλεγμένα μεταφράσματα
από όργανα της ΕΕ**

Μιχάλης Καλλέργης¹⁾, Μαριζέτα Γεωργουλέα²⁾

¹⁾ Μεταφραστής στη Μεταφραστική υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής
Ταχυδρομική διεύθυνση: Commission européenne, (G-6, 7/25)
B-1049 Bruxelles, BELGIQUE
Αρ. τηλεφώνου: 00 32 2 29 60092 (ώρες εργασίας)
Ηλεκτρονική διεύθυνση: michael.kallergis@ce.europa.eu

²⁾ Μεταφράστρια στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή
Ταχυδρομική διεύθυνση: CESE, rue de Trèves, 74 (TRE 6012)
B-1040 Bruxelles, BELGIQUE
Αρ. τηλεφώνου: 00 32 2 546 9301
Ηλεκτρονική διεύθυνση: mariazoe.georgoulea@eesc.europa.eu

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της ανακοίνωσης είναι η μελέτη της τυπικής (τυποποιημένης και επιβαλλόμενης) και της άτυπης (καθ' υφολογική προαίρεση) χρήσης της μετοχής σε επιλεγμένα – λόγω των περιορισμών όσον αφορά την έκταση της ανακοίνωσης – μεταφράσματα από όργανα της ΕΕ.

Έπειτα από συνομιλία εξήγηση της επιλογής και βραχεία αναδρομή σε ό,τι τυπικά αφορά τη μετοχή και τη χρήση της στη νεοελληνική γλώσσα (γραμματική και συντακτικό), θα παρουσιαστούν οι μετοχές που εντοπίστηκαν στα κείμενα και ταξινομηθούν με βάση διάφορα κριτήρια (γραμματικά, συντακτικά, χρήση για τις ανάγκες διατύπωσης ή για ανάγκες ορολογίας, αποδιδόμενος ξένος όρος – περιορισμός σε EN και FR -, συχνότητα ή σπανιότητα κ.λπ.).

Με βάση την ταξινόμηση αυτή, θα διατυπωθούν συμπεράσματα και θα επισημανθούν αναντιστοιχίες όσον αφορά την χρήση της μετοχής στην ελληνική γλώσσα και στις γλώσσες-πηγή, καθώς και συνεπακόλουθα μεταφραστικά προβλήματα.

Στο πλαίσιο αυτού του τύπου μεθοδολογίας, για τα επιλεχθέντα κείμενα θα δοθεί ειδικότερη έμφαση στη χρήση της μετοχής για ορολογικές ανάγκες .

Θα ακολουθήσουν αναζήτηση τυχόν χρονικής εξέλιξης των σχετικών φαινομένων (στα 27 χρόνια που έχουν παρέλθει από την ένταξη της Ελλάδας στην ΕΕ) και απόπειρες παρέκτασης στο γενικότερο σύνολο μεταφρασμάτων από όργανα της ΕΕ και εξήγησης των συμπερασμάτων.

Σε σημαντικό βαθμό η ανακοίνωση θα αποτελέσει συνέχεια και εξειδίκευση σε συγκεκριμένο κειμενικό πεδίο της σχετικής ανακοίνωσης των Κ. Βαλεοντή και Σ. Φραγκόπουλου στο 5^ο Συνέδριο, της οποίας το περιεχόμενο και τη μεθοδολογία θα λάβει υπόψη. Στο βαθμό που είναι δυνατόν, θα γίνει σύγκριση των συμπερασμάτων.

20. 7^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 22-24 Οκτωβρίου 2009

Ορολογία και τηλεοπτική δημοσιογραφική γλώσσα – Η «στάση υψηλής εικονικής ευμένειας»

Νικολέττα Τσιτσανούδη – Μαλλίδη

Ιδιότητα: Διδάκτωρ Γλωσσολογίας, Διδάσκουσα Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης
Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, Μέλος Ένωσης Ευρωπαίων Δημοσιογράφων

Ταχυδρομική διεύθυνση: Αγνώστου Στρατιώτου 11, Λάρισα, 41222

Τηλέφωνο: 2410-617006, 210-8056656, 6932-486855

Τηλεομοιότυπο: -

Ηλεκτρονική διεύθυνση: nitsi@sch.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία εντάσσεται στο πλαίσιο της προσπάθειας να περιγραφεί η συγχρονική κατάσταση της ελληνικής γλώσσας, έτσι όπως αυτή χρησιμοποιείται στα τηλεοπτικά μέσα μαζικής επικοινωνίας. Ως όχημα, μέσω του οποίου επιτελείται η πληροφοριακή λειτουργία, αλλά παράλληλα η ιδεολογική και η εμπορευματική, η δημοσιογραφική γλώσσα παρουσιάζει τα τελευταία χρόνια μία σοβαρή τάση λαϊκοποίησης. Αποτελεί πρόκληση για τον ερευνητή να αποδώσει ορολογικά τις συγκλίσεις που εμφανίζει ο δημοσιογραφικός λόγος προς περισσότερο λαϊκά γλωσσικά ρεπερτόρια, που εξυπηρετούν το γενικότερο προσανατολισμό του προς την αγορά.

Συγκεκριμένα, εισάγεται ο όρος «στάση υψηλής εικονικής και απατηλής οικειότητας», ή, εν συντομία, «στάση εικονικής ευμένειας». Ο όρος χρησιμοποιείται, προκειμένου να περιγραφεί η στάση εκείνων των δημοσιογράφων, οι οποίοι επιδιώκουν να εμφανίζονται στο τηλεοπτικό κοινό ως λαϊκοί, προσηγείς και ευμενώς διακείμενοι έναντι των θέσεων, των συμφερόντων και των αναμονών των παραληπτών του λόγου τους. Μία τέτοια στάση εξυπηρετεί τόσο ιδεολογικούς, όσο και διαφημιστικούς σκοπούς, καθώς ένας λαϊκότερος λόγος διαθέτει προοδευτικές συνεμφάσεις και τεκμήρια κοινωνικής ευαισθησίας. Επιπλέον, μέσω της υιοθέτησης από τους επισήμως ομιλούντες της μορφής και του ύφους των άτυπων καθημερινών συνομιλιών, δίδεται μία άρρητη υπόσχεση για ανατροπή της καθεστηκυίας τάξης, η οποία κατά κανόνα εκφράζεται με την επισημότητα και τον καθωστρεπισμό στο δημόσιο λόγο.

Όπως υποστηρίζεται, η «στάση της εικονικής ευμένειας» αποτυπώνεται στο δημοσιογραφικό λόγο ως εξής:

-με τη χρήση λαϊκών λέξεων και φράσεων από τις λεγόμενες χαμηλές ποικιλίες, καθώς επίσης γεωγραφικών και κοινωνικών παραλλαγών,

-με την έκφραση ιδεολογικής συμπάραταξης και σύμπλευσης με τα αιτήματα και τις θέσεις του 'λαού', με όλες τις ρομαντικές υποδηλώσεις μιας τέτοιας έννοιας,

-με την εκμηδένιση των αποστάσεων, που χωρίζουν τους κυβερνώντες από τους κυβερνώμενους κ.ά.

Η εργασία κατακλείεται με το συμπέρασμα της ανάγκης ενίσχυσης της επικοινωνιακής αγωγής και στην Ελλάδα, προκειμένου να μετατρέπονται οι «ηθικοί αποδέκτες» του δημοσιογραφικού λόγου σε κριτικοί αναγνώστες και στη συνέχεια σε ενεργοί επιτελεστές της επικοινωνίας.

21. 7ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 22-24 Οκτωβρίου 2009

Από το παρελθόν στο παρόν: Ηλεκτρονικός θησαυρός τοπωνυμίων της Μικράς Ασίας

Τσαγκογέωργα Δ., Λαμπροπούλου Π., Παπαγεωργίου Χ.

Ινστιτούτο Επεξεργασίας Λόγου / Ε.Κ. "Αθηνά"
Αρτέμιδος & Επιδαύρου 6, 15125 Αθήνα
Τηλ.: 2102521813, 2106875000
Τηλεομ.: 2106852620
email: dimitra_tsagogeorga@hotmail.com, { penny, xaris } @ilsp.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στο άρθρο αυτό παρουσιάζεται ο θησαυρός γεωγραφικών όρων – τοπωνυμίων που αναπτύχθηκε στη διάρκεια του έργου δημιουργίας του ψηφιακού αρχείου του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών (ΚΜΣ). Συγκεκριμένα, περιλαμβάνει συνολικά 4500 όρους, οι οποίοι αντλήθηκαν από πηγές που έχει συλλέξει και μελετήσει το ΚΜΣ, και έχει αναπτυχθεί σε τρεις γλώσσες (ελληνικά, αγγλικά και τουρκικά) σύμφωνα με το διεθνές πρότυπο για πολύγλωσσους θησαυρούς ISO 5964.

Ο θησαυρός αυτός χρησιμοποιείται (α) κατά τη διαδικασία της επιστημονικής τεκμηρίωσης του υλικού με σκοπό την ταξινόμησή του με βάση τη γεωγραφική παράμετρο και (β) κατά τη διαδικασία πρόσβασης στο αρχείο μέσω του συστήματος αναζήτησης και ανάκτησης ψηφιοποιημένου πολιτισμικού υλικού που παρέχεται από τον διαδικτυακό κόμβο του ΚΜΣ. Ως εκ τούτου, καλείται, αφενός, να καλύψει πλήρως το ερευνητικό αντικείμενο του ΚΜΣ, αναπαριστώντας τη γεωγραφική περιοχή της Μικράς Ασίας στο παρελθόν (και μάλιστα στη διάρκεια τεσσάρων αιώνων, από το τέλος του Βυζαντίου μέχρι το 1922), και, αφετέρου, να προσαρμοστεί στο παρόν, όπως αυτό προσεγγίζεται από τον σύγχρονο μελετητή μέσω του διαδικτυακού συστήματος.

Παρουσιάζονται οι προδιαγραφές κατάρτισης του θησαυρού (μακροδομή και μικροδομή) καθώς και η μεθοδολογία ανάπτυξής του. Ιδιαίτερη μνεία γίνεται στη μέθοδο συγκέντρωσης και αξιολόγησης του λεξιλογίου, καθώς και στα προβλήματα που παρατηρήθηκαν κατά την επεξεργασία του ορολογικού υλικού και στις λύσεις που προκρίθηκαν. Τα προβλήματα αυτά απορρέουν κυρίως από την προσπάθεια αποτύπωσης της διαχρονίας του χώρου σε ένα "στατικό" μέσο, και επηρεάζουν την κανονικοποίηση της μορφής των όρων, τον καθορισμό των μεταξύ τους σχέσεων και την απόδοσή τους στις γλώσσες-στόχο. Ενδεικτικά αναφέρουμε την ένταξη των μικρότερων οικιστικών μονάδων σε ευρύτερες ενότητες, που μπορεί να ποικίλλει ανάλογα με τη χρονική περίοδο, αλλά και την οργάνωση των εναλλακτικών ονομασιών που μπορεί να φέρει ένα μικρασιατικό τοπωνύμιο, δεδομένης της συνύπαρξης και της επί αιώνες αλληλεπίδρασης του τουρκικού και του ελληνικού στοιχείου στην περιοχή.

22. 7ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 22-24 Οκτωβρίου 2009

Δίγλωσσο ηλεκτρονικό λεξικό στρατιωτικών όρων του μηχανικού

Βασίλειος Σοφίτης, Κατερίνα Θ. Φραντζή

Βασίλειος Σοφίτης

Τμήμα Μεσογειακών Σπουδών
Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Δημοκρατίας 1, 85100, Ρόδος
τηλ.: 22410-99313, τηλεομ.: 22410-99379
vas_sof@yahoo.gr

Κατερίνα Θ. Φραντζή

Τμήμα Μεσογειακών Σπουδών
Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Δημοκρατίας 1, 85100, Ρόδος
τηλ.: 22410-99331, τηλεομ.: 22410-99309
frantzi@rhodes.aegean.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Καθώς οι επιστήμες εξελίσσονται με μεγάλους ρυθμούς, με αποτέλεσμα τη γέννηση νέων, την εξέλιξη και μετάλλαξη παλαιότερων αλλά και το συνδυασμό κάποιων που οδηγούν σε νέα διεπιστημονικά πεδία, η Ορολογία, με ανάλογους ρυθμούς, γίνεται ολοένα και ελκυστικότερη στους ειδικούς και ερευνητές. Η τυποποίηση της ορολογίας είναι ανάγκη επιτακτική, έτσι ώστε οι ειδικοί συγκεκριμένου χώρου να μπορούν να επικοινωνούν σε μία ή περισσότερες γλώσσες. Τα λεξικά γενικής γλώσσας δεν μπορούν βέβαια να φιλοξενήσουν το μεγάλο αριθμό των όρων των διάφορων επιστημονικών πεδίων και έτσι δίνεται στα λεξικά ορολογίας αυτός ο ρόλος.

Τα ηλεκτρονικά σε σχέση με τα έντυπα λεξικά ορολογίας προσφέρουν ένα καταλληλότερο για συχνές αλλαγές περιβάλλον, καθώς μπορούν πολύ ευκολότερα να ενημερώνονται με νέους όρους, έννοιες, παραδείγματα χρήσης κ.α. και οι αλλαγές περνούν άμεσα στο χρήστη. Είναι έτσι πρακτικότερα, οικονομικότερα και πιο οικολογικά. Το *Αγγλο-Ελληνικό/Ελληνο-Αγγλικό Ηλεκτρονικό Λεξικό Στρατιωτικής Ορολογίας Μηχανικού* σχεδιάστηκε και κατασκευάστηκε από την ανάγκη για επικοινωνία μεταξύ των Ελλήνων στρατιωτικών και των αντίστοιχων άλλων χωρών κατά τη διάρκεια των επαφών τους στα πλαίσια της δράσης της χώρας μας ως ισότιμο μέλος του NATO (π.χ. ειρηνευτικές αποστολές) αλλά και κατά τη διάρκεια κοινών εκπαιδεύσεων και ασκήσεων. Το δίγλωσσο λεξικό σκοπεύει στη διευκόλυνση της επικοινωνίας των εμπλεκόμενων οι οποίοι χρειάζεται να εργάζονται σε ένα πολύγλωσσο περιβάλλον, χρησιμοποιώντας σε μεγάλο βαθμό όρους στην Αγγλική. Το λεξικό περιέχει όρους θεματικών ενότητων (γεφυροποιία, οδοποιία, κατασκευές, ναρκοπόλεμο-αντιναρκοπόλεμο, καταστροφές, τακτική), γενικούς στρατιωτικούς όρους και συντμήσεις, καθώς και άλλες λέξεις απαραίτητες για τη μετάφραση/διερμηνεία στρατιωτικού λόγου μεταξύ Ελληνικής και Αγγλικής. Το λεξικό περιοδικά ενημερώνεται με νέους όρους και έννοιες, με νέες έννοιες υπαρχόντων όρων και νέα παραδείγματα για τη χρήση τους. Όσο αφορά στα μελλοντικά σχέδια, το λεξικό θα διευρυνθεί και με άλλες (πέραν της Ελληνικής και Αγγλικής) γλώσσες του NATO.

23. 7ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 22-24 Οκτωβρίου 2009

Κατασκευή σώματος κείμενων οικονομικού περιεχομένου και συμφραστικών πινάκων

Ελένη Τζιάφα

Υποψήφια διδάκτορας
ΔΠΜΣ Μετάφρασης και Διερμηνείας
Εργαστήριο Μετάφρασης και Επεξεργασίας του Λόγου, Α.Π.Θ.
Τηλ.: 2310 997516
Ηλ-ταχ.: etziafa@lit.auth.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η έρευνα συνίσταται στη δημιουργία ενός ηλεκτρονικού σώματος κειμένων προερχομένων από το χώρο της οικονομίας και ειδικότερα του χρηματιστηρίου, με στόχο την κατασκευή συμφραστικών πινάκων και την προσθήκη σημασιολογικών και συντακτικών χαρακτηριστικών στα λήμματα του λεξικού των όρων του χρηματιστηρίου.

Τα κείμενα τα οποία περιλαμβάνονται στο ηλεκτρονικό σώμα κειμένων αντλήθηκαν από τον ημερήσιο και περιοδικό τύπο (*Αδέσμευτος Τύπος*, *Επενδυτής*, *Καθημερινή* κ.ά.), καθώς και από κείμενα που βρίσκονται σε ηλεκτρονική μορφή και αφορούν την οικονομία (π.χ. ενημερωτικά δελτία κ.ά.). Η έκταση του σώματος κειμένων ανέρχεται σε περισσότερο από ένα εκατομμύριο λέξεις.

Για τη δημιουργία του λεξικού και των συμφραστικών πινάκων χρησιμοποιήθηκαν τα προγράμματα κωδικοποίησης και αυτόματης κλίσης που έχουν χρησιμοποιηθεί για την κατασκευή των γενικών ηλεκτρονικών λεξικών της Νέας Ελληνικής από την ομάδα του Εργαστηρίου Μετάφρασης και Επεξεργασίας του Λόγου (Ε.Μ.Ε.Λ.) και το σύστημα αυτόματης ανάλυσης κειμένων Unitex (<http://www-igm.univ-mlv.fr/~unitex>).

Δεδομένου ότι η εννοιολογική λειτουργία ενός όρου σχετίζεται άμεσα με τα συμφραζόμενα, γίνεται εφικτή η μελέτη τόσο των ποιοτικών στοιχείων των συμφραστικών πινάκων ειδικής χρήσης όσο και των ποσοτικών στοιχείων που σχετίζονται με τις συχνότητες εμφάνισης λέξεων ή όρων συνθέτων λέξεων.

Παραδείγματα από τους συμφραστικούς πίνακες:

- *Αρκετά χαρτοφυλάκια "ποντάρουν" στη μετοχή, που έχει μικρό free float*
- *Οι Ταύροι ήταν φανερό πως είχαν λάβει θέσεις. Οι Αρκούδες προσδοκούσαν το "μ' ένα σμπάρο δυο τρυγόνια".*
- *Κατόπιν παίζει το παιχνίδι το "τίναγμα της γάτας"*
- *Έκαναν αύξηση μετοχικού κεφαλαίου, με κεφαλαιοποίηση αποθεματικών υπέρ το άρτιο*

Η έρευνα αυτή δύναται να αποτελέσει τη βάση για τη δημιουργία εργαλείων αυτόματης ευρετηριοποίησης ηλεκτρονικών κειμένων, ταξινόμησης οικονομικών όρων στους επιμέρους τομείς (χρηματιστήριο, λογιστική κ.ά.) με βάση τα σημασιολογικά τους χαρακτηριστικά. Μπορεί επίσης να χρησιμεύσει στην εξαγωγή λέξεων-κλειδίων που χαρακτηρίζουν ένα κείμενο και επιπλέον να λειτουργήσει ως τμήμα διαφόρων εφαρμογών όπως είναι η αυτόματη κατηγοριοποίηση κειμένων, η εξέλιψη λεξικών αμφισημίων, η σύνθετη αναζήτηση, η αυτόματη περίληψη κτλ.

**24. 7ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 22-24 Οκτωβρίου 2009**

Κατασκευή πολυγλωσσικού θησαυρού από ετερογενείς πηγές

Μαρία Γαβριηλίδου

Ινστιτούτο Επεξεργασίας του Λόγου
Αρτέμιδος 6 & Επιδαύρου, 151 25 Μαρούσι
Τηλ. 210 6875441
Τηλ/πο 210 6854270
Ηλ. Δ/ση maria@ilsp.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην ανακοίνωση θα παρουσιαστεί ένας τρίγλωσσος ορολογικός πόρος ο οποίος υποστηρίζει ένα σύστημα αναζήτησης και ανάκτησης πληροφοριακού υλικού από ετερογενείς πληροφοριακούς πόρους σχετικά με τον πολιτισμό και την ιστορία του Πόντου και της Μικράς Ασίας.

Ο ορολογικός πόρος που αναπτύχθηκε έχει τη μορφή θησαυρού εννοιών που αποτυπώνει τις έννοιες του γνωστικού αντικείμενου καθώς και τις σχέσεις που ενυπάρχουν ανάμεσά τους. Στο πλαίσιο του συστήματος, ο θησαυρός χρησιμοποιείται ως ελεγχόμενο λεξιλόγιο (controlled vocabulary) για διαδικασίες διαχείρισης κειμενικής πληροφορίας, όπως η δεικτοδότηση (text indexing), και η ανάκτηση κειμένου (text retrieval). Η κατασκευή του θησαυρού βασίστηκε στο υλικό δύο φορέων, της Επιτροπής Ποντιακών Μελετών (ΕΠΜ) και της Ομοσπονδίας Ποντιακών Σωματείων Νοτίου Ελλάδος (ΟΠΣΝΕ), οι οποίοι στο πλαίσιο του έργου έδρασαν ως πάροχοι περιεχομένου αλλά και ως χρήστες. Το υλικό των δύο φορέων ήταν ετερογενές τόσο ως προς τη σύσταση όσο και ως προς την τεκμηρίωσή του: το υλικό της ΕΠΜ περιελάμβανε βιβλία, εφημερίδες, περιοδικά, φωτογραφίες τεκμηριωμένα με ενιαίο σύστημα τεκμηρίωσης, ενώ της ΟΠΣΝΕ αποτελούνταν από ηλεκτρονικά κείμενα, βιβλία, φωτογραφίες, βίντεο και cd, χωρίς καθόλου τεκμηρίωση.

Προκειμένου για την κατασκευή του θησαυρού ακολουθήθηκαν δύο διαφορετικές προσεγγίσεις που υπαγορεύτηκαν από τις διαιτερότητες του κάθε υλικού. Η ύπαρξη του συστήματος τεκμηρίωσης του ενός φορέα οδήγησε στην αξιοποίησή του με στόχο τη χρήση των υπαρχουσών λέξεων-κλειδιών για τον θησαυρό, ενώ το πλήρως ψηφιοποιημένο αλλά ατεκμηρίωτο κειμενικό υλικό του άλλου φορέα υπαγόρευσε τη χρήση της διαδικασίας ημι-αυτόματης εξαγωγής όρων από κείμενα.

Στην ανακοίνωση παρουσιάζεται η διαδικασία κατασκευής του θησαυρού: περιγράφεται το υλικό στο οποίο βασίστηκε ο θησαυρός και οι δύο προσεγγίσεις που ακολουθήθηκαν για την ανάλυσή του, συζητώνται τα προβλήματα που ανέκυψαν και οι λύσεις που δόθηκαν και τέλος παρουσιάζεται ο τρίγλωσσος (ελληνικά, αγγλικά, τουρκικά) θησαυρός που υλοποιήθηκε.

25. 7ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 22-24 Οκτωβρίου 2009

Η Φυλο-Παιδεία

Αλεξάνδρα Κούτρα, Ευαγγελία Τριανταφύλλη, Σοφία Τρυπαναγνωστοπούλου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η ανακοίνωση θα παρουσιάσει το νέο ηλεκτρονικό εγκυκλοπαιδικό λεξικό για θέματα φύλου, *Φυλο-Παιδεία (Fylopedia)*, το οποίο δημιουργήθηκε στα πλαίσια του διατμηματικού προγράμματος του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών για Θέματα Φύλου και Ισότητας (ΘΕ.ΦΥΛ.ΙΣ), μέσα από μία πολυεπιστημονική προσέγγιση του φύλου. Η *Φυλο-Παιδεία* φιλοδοξεί να καλύψει ένα κενό, αφού στην ελληνική γλώσσα δεν έχουν αποδοθεί με ενιαίο τρόπο όροι και νοήματα που χρησιμοποιούνται στη διεθνή βιβλιογραφία στο χώρο των γυναικείων σπουδών και των σπουδών φύλου. Ταυτόχρονα, φιλοδοξεί να αποτελέσει ένα εργαλείο αυτοεκπαίδευσης για το φοιτητικό κοινό και άλλες/ους ενδιαφερόμενες/ους για τις σπουδές φύλου. Πιο συγκεκριμένα, η εν λόγω εργασία θα εστιάσει στην προσπάθεια της λεξικογραφικής ομάδας των φοιτητών του ΔΠΜΣ του ΕΚΠΑ, «Θεωρία Λεξικογραφίας και Εφαρμογές», η οποία επιμελήθηκε την συγγραφή 82 λημμάτων που εντάσσονται στη γενικότερη ενότητα «Φεμινιστική θεωρία, λογοτεχνία και κριτική». Παρουσιάζονται η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για την παρουσίαση των λημμάτων, ενώ παράλληλα εκτίθενται τα λεξικογραφικά και ορολογικά προβλήματα που ανέδειξε η διαδικασία συγγραφής. Αναλύεται κυρίως το πρόβλημα της απόδοσης των όρων της ξενόγλωσσης βιβλιογραφίας στην ελληνική (έλλειψη απόδοσης, αποδόσεις λανθασμένες ή προβληματικές ή περισσότερες από μια, κλπ) και καθορίζονται τα κριτήρια με βάση τις οποίες έγιναν οι κατάλληλες επιλογές και επικράτησαν οι προτιμότερες λύσεις ανά περίπτωση.

26. **7th Conference “Hellenic Language and Terminology”
Athens, Greece, October 22–24, 2009**

The realisation of a national term bank – how and why?

Henrik Nilsson

Terminologist
Terminologikum TNC (Swedish Centre for Terminology),
Västra vägen 7 B, SE-169 61 Solna, Sweden

Language: English

ABSTRACT

Rikstermbanken (www.rikstermbanken.se), Sweden’s national term bank, was officially inaugurated on the 19th March 2009. At its opening, Rikstermbanken included more than 50 000 term records containing terms in some fifteen languages, e.g. English, French, Finnish – but also Greek!

Terminologikum TNC (The Swedish Centre for Terminology, TNC) has designed the term bank and its software, and the Ministry of Industry, Employment and Communications has contributed financially. More than 70 organizations – mostly public bodies but also some associations and private companies – have contributed with their terminology collections.

The idea of a term bank is not new – TNC has been working towards this aim since the late 1960’s. Lately, a complete programme for a national terminological infrastructure has been planned, and the term bank is one of its most important constituents. The opening of Rikstermbanken was therefore an important step forward, not only for TNC, but also for all current and future users: decision makers, civil servants, translators and interpreters, journalists – and ultimately the general public.

This paper will describe the experience of creating a national depository of terminology including preliminary steps and various phases (collection, revision etc.) as well as the reactions to the term bank. It will also discuss a term bank as a constituent of an overall national terminological infrastructure, i.e. address the following questions:

- What arguments were used in order to convince decision makers etc. about the necessity of a national term bank?
- Who contributed terminological material to the term bank, and why did they do it?
- What priorities were set up (regarding contents and functionalities), and what steps were taken to ensure the terminological quality?
- How can this tool be used in terminology work, research etc.
- What will be the place and functions of this tool in the overall terminological infrastructure under way?

**27. 7^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 22-24 Οκτωβρίου 2009**

**Πώς έγιναν όροι οι δανεισμένες ελληνικές λέξεις (συμβολή στη μελέτη της
εκκλησιαστικής ορολογίας)**

Eka Tchkoïdze

Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, επίκουρη καθηγήτρια ιστορίας
του Κρατικού Πανεπιστημίου Ilia Chavchavadze της Τιφλίδας
(Ilia Chavchavadze State University)

Διεύθυνση Οικίας: B. Khmelnitsky Str., Korpus 4A, Flat 3, Tbilisi 0136, GEORGIA
Τηλέφωνο: (+995) 93678718
ε-διεύθυνση: ekats21@hotmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η μεταστροφή των χωρών στο χριστιανισμό είναι σημείο αναφοράς στην ιστορία του κάθε λαού. Η νέα θρησκεία αναμφισβήτητα έπαιξε τον αποφασιστικό ρόλο σε κάθε τομέα της μεσαιωνικής και σύγχρονης ιστορίας κυρίως στο πολιτιστικό επίπεδο. Η επίδραση του ελληνισμού ήταν και εξακολουθεί να είναι έντονη στη Γεωργία. Οι πολιτιστικές σχέσεις των δύο χωρών ήδη από την αρχαιότητα εξασφάλισαν το πρόσφορο έδαφος για την ανάπτυξη νέων αμοιβαίων σχέσεων. Η Γεωργία ως μία από τις παλαιότερες ορθόδοξες χώρες περιήλθε στη σφαίρα της πολιτικής και πολιτιστικής επιρροής του Βυζαντίου ήδη από τον τέταρτο αιώνα. Ήταν φυσικό μία χώρα σε εξαιρετικά νευραλγική τοποθεσία να συνδυάζει στοιχεία δυτικού και ανατολικού πολιτισμού και να ταλαντεύεται πολιτικά ανάμεσα σε αυτούς τους δύο κόσμους. Εντούτοις, με την κήρυξη του χριστιανισμού ως επίσημης θρησκείας (περίπου 325 ή 337) ο πολιτιστικός προσανατολισμός της Γεωργίας έγινε ξεκάθαρα και σταθερά βυζαντινός. Ιδιαίτερα έντονη είναι η βυζαντινή επιρροή στη μεσαιωνική γεωργιανή γραμματολογία. Για αυτό η επίδραση της ελληνικής στη γεωργιανή γλώσσα ήταν δεδομένη. Οι περισσότερες δανεισμένες λέξεις στα γεωργιανά προέρχονται από τα ελληνικά, από τις οποίες το μεγαλύτερο μέρος αποτελείται από εκκλησιαστικούς όρους. Αυτό ήταν αναμενόμενο, διότι τα περισσότερα εκκλησιαστικά βιβλία μεταφράστηκαν από τα ελληνικά και η γεωργιανή εκκλησιαστική παράδοση κυρίως από τον δέκατο αιώνα συνδέθηκε με την Εκκλησία της Κωνσταντινουπόλεως.

Ο σκοπός της ανακοίνωσής μας είναι δείξουμε ποιες λέξεις εκκλησιαστικού περιεχομένου δανείστηκαν αρχικά από τα ελληνικά στα γεωργιανά. Ποιες λέξεις επικράτησαν στην πορεία και εξακολουθούν να χρησιμοποιούνται στη σύγχρονη γεωργιανή γλώσσα. Χρησιμοποιώντας μερικές από τις πιο αντιπροσωπευτικές και σημαντικές γεωργιανές πηγές θα δείξουμε ποιο είναι το ιστορικό υπόβαθρο του δανεισμού των λέξεων και πώς γίνονται αυτές στη συνέχεια όροι.

**28. 7^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 22-24 Οκτωβρίου 2009**

Νομική ορολογία του Δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Ελληνική, την Λιθουανική και την Λεττονική: ο αναλογικός κανόνας, η ορολογική ισοδυναμία και τα σχετικά μεταφραστικά ζητήματα

Παναγιώτης Γ. Κριμπάς

Δικηγόρος – Λέκτορας Εξειδικευμένης Ορολογίας & Μετάφρασης στο Τμήμα Γλώσσας, Φιλολογίας και Πολιτισμού Παρευξινίων Χωρών του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης (www.duth.gr)

Ταχ. Διεύθυνση: Σόλωνος 92, 10679 Αθήνα

Τηλέφωνο: +30(0)2103615502

Τηλεομοιότυπο: +30(0)2103615050

Ηλ-διεύθυνση: (kribas.p@dsa.gr)

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο στόχος της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης οδήγησε και οδηγεί στην ανάγκη δημιουργίας νέων νομικών όρων και/ή στην επέκταση του σημασιολογικού πεδίου ήδη υπαρχόντων για την κάλυψη εννοιολογικών κενών που προκύπτουν από την ανάδυση και την χρήση νέων νομικών εννοιών στο Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Μετά την υπογραφή της Συνθήκης του Μάαστριχτ την 7^η Φεβρουαρίου 1992 αυτή η ανάγκη εκδηλώθηκε ακόμη εντονότερα λόγω νέων όρων και νέων χρήσεων ήδη υπαρχόντων. Ωστόσο, ένα γεγονός που θα αποκαλούσαμε «έκρηξη ορολογι(α)κής βόμβας» στην νομική γλώσσα ως φαινόμενο στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης υπήρξε η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2004. Οι γλώσσες των νέων κρατών-μελών είχαν αρχίσει να αποκαθιστούν τις επαφές τους με τις γλώσσες των δυτικοευρωπαϊκών κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης μόλις την δεκαετία του '90, οπότε δεν ήταν τόσο «αυτόματη» η μέθοδος εναρμόνισης της ορολογίας τους στον εν λόγω τομέα με την αντίστοιχη των «παλαιών» κρατών-μελών. Δύο ενδιαφέρουσες περιπτώσεις για όσους μελετούν την ελληνική ορολογία είναι εκείνες της Λιθουανικής και τη Λεττονικής. Και αυτό κυρίως διότι αυτές οι γλώσσες, πέραν της συγγένειάς τους με την Ελληνική εντός της ινδοευρωπαϊκής οικογένειας, διατήρησαν ή ανέπτυξαν γνωρίσματα κοινά με της Ελληνικής, ώστε να αντιμετωπίζουν κοινά ζητήματα και διλήμματα όσον αφορά την ορολογία.

Στο άρθρο επιχειρείται η παρουσίαση στρατηγικών αντιμετώπισης της ανάγκης νέων όρων στον τομέα του Δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Ελληνική, τη Λιθουανική και τη Λεττονική, υπό το φως της αντιπαραβολικής γλωσσολογίας και του «αναλογικού κανόνα» της ονοματοδοσίας (ΕΛΟΤ/ΤΕ48/ΟΕ1) που μπορεί να εφαρμοστεί και στη νομική ορολογία.

Κατόπιν επιχειρείται η επισήμανση των όποιων θετικών ή αρνητικών αποτελεσμάτων των τρεχουσών στρατηγικών στη μεταφραστική διαδικασία μεταξύ γλωσσικών ζευγών των προαναφερθεισών γλωσσών. Τέλος, προτείνεται η εισαγωγή της έννοιας της «ορολογικής ισοδυναμίας» ως ειδικής κατηγορίας μεταφραστικής ισοδυναμίας, καθώς και τρόποι αντιμετώπισης ζητημάτων που ανακύπτουν από το ισχύον γλωσσικό καθεστώς.

29. 7^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 22-24 Οκτωβρίου 2009

Μελέτη φρασεολογικών όρων: καταγραφή και απόδοσή τους από τα ισπανικά στα ελληνικά

Ευλαμπία Κ. Χέλμη

Υποψήφια διδάκτωρ του Τμήματος Ιταλικής και Ισπανικής Γλώσσας και Φιλολογίας,
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Διοικητική Υπάλληλος Πανεπιστημίου Αθηνών

Διεύθυνση κατοικίας: Καλισίων 28, 152 36, Παλαιά Πεντέλη, Αττική
Τηλέφωνο: 6972-297491
E-mail: ehelmi@lib.uoa.gr, elinahelmi@yahoo.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία αποτελεί μέρος ερευνητικής εργασίας με αντικείμενο: «Συγκριτική φρασεολογία ισπανικής-ελληνικής: τα λεξιλογικά διώνυμα», η οποία πραγματοποιείται στο Τμήμα Ιταλικής και Ισπανικής Γλώσσας και Φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Ο όρος φρασεολογία ορίζεται στην ισπανική γλωσσολογία ως μία αυτόνομη επιστήμη ή ένας κλάδος επιστήμης που ασχολείται με τη μελέτη των στερεότυπων ή ιδιωματικών εκφράσεων ή όπως αποκαλούνται φρασεολογισμών ή φρασεολογικών μονάδων, δηλαδή των σταθερών συνδυασμών λέξεων με συγκεκριμένη σημασία. Αντίθετα, στην ελληνική γλώσσα, όταν χρησιμοποιούμε τον όρο φρασεολογία αναφερόμαστε στις φράσεις που επιλέγει κανείς για να εκφραστεί ή στον τρόπο με τον οποίο εκφράζεται κανείς (π.χ. άσεμνη, υβριστική, άσχημη κ.α.).

Στην εργασία αυτή υιοθετείται και χρησιμοποιείται η έννοια που έχει ο όρος φρασεολογία στην ισπανική γλώσσα. Στόχος της εργασίας είναι αφενός να προσφέρει μία ανάλυση και αποτύπωση των όρων που χρησιμοποιούνται στο γνωστικό αντικείμενο της φρασεολογίας, και αφ' ετέρου να αποτελέσει σημείο αναφοράς για ερευνητές οι οποίοι επιθυμούν να ασχοληθούν πιο αναλυτικά με την συγκριτική φρασεολογία ισπανικής-ελληνικής. Συγκεκριμένα αναζητούνται και καταγράφονται οι φρασεολογικοί όροι που χρησιμοποιούνται στην ισπανική φρασεολογία και επιχειρείται η απόδοσή τους στα ελληνικά. Η καταγραφή των όρων έγινε μετά από αναζήτηση της ισπανικής βιβλιογραφίας σε θέματα φρασεολογίας, όπως φρασεολογικά λεξικά, επιστημονικά άρθρα και ανακοινώσεις, καθώς και διδακτορικές διατριβές.

30. 7th Conference “Hellenic Language and Terminology”
Athens, GREECE, 22-24 October 2009

**Are Grammatical Terminologies Translatable?:
A Debate about the “Subject” in Japanese Grammar**

Keisuke Kasuya^a, Maria Kovani^b

- a. Professor, Graduate School of Language and Society, Hitotsubashi University
2-1 Naka, Kunitachi-shi, Tokyo,
Japan, Postal Code 186-8601
Tel./Fax no. +81 42 580 8645
E-mail: cs00190@srv.cc.hit-u.ac.jp
- b. Student of the Doctoral Course, Graduate School of Language and Society,
Hitotsubashi University
1-14-23 Naka Kunitachi-shi,
Tokyo, Japan, Postal Code 186-0004
Tel. +81 80 56 42 74 96
E-mail: makovani@hotmail.com

ABSTRACT

Emile Benveniste, well known comparative linguist in France, once told that Aristotelian categories of thought were based on the structure of Greek grammar, and that, therefore, they were not universally valid but linguistically specific. No matter if this statement is right or not, it would be permissible to pose the same question about the terminology of grammar originally derived from logic; that is, whether same grammatical categories are universally applicable. Here, we would like to think about this problem by presenting a debate about the status of “subject” in Japanese grammar.

There has long been a discussion about the concept and term of “subject” in Japanese linguistics. Japanese does not have such grammatical relationship of agreement that European languages have between subject and predicate. Then, some scholars assert that it is necessary to abandon the concept itself of “subject” from Japanese grammar. They say that traditional terminology which was made up through translation from grammars of European languages is not adequate for the nature of the Japanese language. According to this view, no subject is needed for a sentence to be completed in Japanese, and what has been considered as “subject” of a sentence should be reduced to “subject complement” which has equal status with other complements in a sentence. Though neglected in the early stage, this theory is now supported widely, especially in Japanese language teaching. In fact, from the theoretical point of view, it could be said that what is relevant for the grammatical structure of Japanese is not the relationship of “subject-predicate” but the scheme of “theme-rheme”. These arguments will lead us to reconsider the translatability of grammatical terminologies and the nature of meta-language in linguistic analysis.

31. 7^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 22-24 Οκτωβρίου 2009

Η ορολογική ασάφεια των οικονομικών κειμένων ως μεταφραστικό πρόβλημα

Παναγιώτης Ι. Κελάνδριος

Επίκουρος Καθηγητής
Τμήμα Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας
Ιόνιο Πανεπιστήμιο
Μέγαρο Καποδίστρια
49100 Κέρκυρα
Τηλέφωνο: 26610 87217
Ηλ-διεύθυνση: kelandrias@dfli.ionio.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τα μεταφραστικά προβλήματα που προκύπτουν κατά τη μετάφραση των οικονομικών απορρέουν α) από τη δυσκολία περιγραφής ή ορισμού της σημασίας της έννοιας «οικονομική γλώσσα», ιδίως ως προς τη διάκριση των ορολογικών και μη ορολογικών της στοιχείων, εφόσον οι ίδιοι οι οικονομολόγοι δεν έχουν επιδείξει ιδιαίτερο ενδιαφέρον να ασχοληθούν με τη γλώσσα της επιστήμης τους (Lipman 2002: 1), β) από την ανάλογη δυσκολία να τεθούν σαφή κριτήρια ως προς το τι εννοούμε όταν ομιλούμε περί «οικονομικών κειμένων» (Κελάνδριος 2007: 44) και γ) από το γεγονός ότι το μεγαλύτερο μέρος των κειμένων που αφορούν στην οικονομία είναι ειδικά κείμενα που εξυπηρετούν τις ανάγκες της μη ειδικής επικοινωνίας.

Οι παραπάνω δυσκολίες δημιουργούν αυτό που έχει ονομαστεί «ασάφεια» των οικονομικών κειμένων, η οποία εκδηλώνεται σε πραγματολογικό, σημασιολογικό, ορολογικό και πολιτισμικό επίπεδο (Stolze 2003 191-92).

Θα ασχοληθούμε με το ζήτημα της ασάφειας των οικονομικών κειμένων σε ορολογικό επίπεδο ξεκινώντας από τη διαπίστωση ότι η οικονομική γλώσσα εκδηλώνεται μέσω των κειμένων της και όχι μέσω της ορολογίας της (Gläser 1998: 205) αντλώντας παραδείγματα από κείμενα που αφορούν την πρόσφατα εκδηλωθείσα παγκόσμια χρηματοοικονομική κρίση. Με βάση τα παραδείγματα αυτά θα επιχειρήσουμε να εντοπίσουμε τα μεταφραστικά προβλήματα που ανακύπτουν κατά τη μετάφραση της οικονομικής ορολογίας σε επίπεδο κειμένου, σημασίας και πολιτισμικής συνυποδήλωσης και να προτείνουμε τρόπους αντιμετώπισής τους κατά τη μεταφραστική διαδικασία, εστιάζοντας στις ιδιαιτερότητες και τις ανάγκες της Ελληνικής ως γλώσσας περιορισμένης διάχυσης.

32. 7^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 22-24 Οκτωβρίου 2009

Επικοινωνία ρίσκου και μετάφραση: Η περίπτωση της μεταβίβασης γνώσεων στα τεχνικά και ιατρικά κείμενα

Αναστασία Παριανού

Επίκουρη Καθηγήτρια
Τμήμα Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας,
Ιόνιο Πανεπιστήμιο, Μέγαρο Καποδίστρια, 49 100 Κέρκυρα
26610 87218, parianou@dfli.ionio.gr, parianou@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός των τεχνικών κειμένων, όπως οι οδηγίες χρήσης, και άλλων εκλαϊκευμένων κειμένων όπως τα ιατρικά φυλλάδια (από φαρμακεία και νοσοκομεία) που απευθύνονται στο ευρύ κοινό είναι η κατανόηση και η σωστή χρήση κάποιων προϊόντων. Στην περίπτωση των οδηγιών χρήσης οι διαδικασίες εναρμόνισης ενός προϊόντος καθορίζουν τις βασικές απαιτήσεις που πρέπει αυτό να πληροί ώστε τα τεχνικά χαρακτηριστικά του να συμμορφώνονται με τις κατευθυντήριες γραμμές των σχετικών Οδηγιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μόνο έτσι εξασφαλίζονται τόσο η ασφάλεια όσο και η ποιότητα του προϊόντος. Στην περίπτωση που δεν πληρούνται οι προδιαγραφές αυτές, προκύπτουν νομικές και οικονομικές επιπτώσεις για τον κατασκευαστή και, βεβαίως, για το κύρος της εταιρίας του. Συνεπώς, στη διαμόρφωση των εκλαϊκευμένων κειμένων δίδεται ιδιαίτερη προσοχή στην αποφυγή κάθε κινδύνου για την διασφάλιση της σωστής λειτουργίας και χρήσης του προϊόντος και την ασφάλεια του καταναλωτή με την βοήθεια της επικοινωνίας ρίσκου (Risk communication).

Η επικοινωνία ρίσκου ορίζεται ως η πληροφόρηση του καταναλωτή και η μείωση του κινδύνου από τυχόν εσφαλμένη χρήση του προϊόντος, καθώς και η αποφυγή σωματικών βλαβών (βλ. Peters 1994, Baumgärtner 2008). Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας πρόκειται για μια διαδραστική διαδικασία ανταλλαγής πληροφοριών σε θέματα ρίσκου μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών. Στην περίπτωση των οδηγιών χρήσης, ειδικές επισημάνσεις βοηθούν τον καταναλωτή να αποφύγει κινδύνους από εσφαλμένη χρήση της συσκευής. Στα ιατρικά φυλλάδια, ωστόσο, το θυμικό στοιχείο είναι πολύ πιο έντονο λόγω της 'ευαισθησίας' της μεταβιβαζόμενης επιστημονικής πληροφορίας.

Η επικοινωνία αποφυγής ρίσκου και το θυμικό στοιχείο είναι άμεσα πολιτισμικά προσδιοριζόμενα με συνέπεια να απαιτούν ιδιαίτερη προσοχή και μεταχείριση κατά τη μετάφρασή τους, ούτως ώστε να επιτυγχάνεται η δημιουργία λειτουργικά ορθών κειμένων υποδοχής. Θα επιχειρήσουμε να καταδείξουμε την ιδιαίτερη πολιτισμικότητα αυτών των κειμένων και να εξετάσουμε τρόπους μετάφρασής τους προς την Ελληνική.

33. 7ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 22-24 Οκτωβρίου 2009

Ορολογία και Μετάφραση. Οι μεταφραστικές πρακτικές και η αντιμετώπιση της αγγλικής γλώσσας ως ορολογικής lingua franca

Θάνος Μεντζελόπουλος

Υπ. Δρ. Τμήμα Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης & Διερμηνείας,
Ιόνιο Πανεπιστήμιο
Ταχ. δ/ση: Θεοφ. Φρονίμου 2, ΤΚ 49100, Κέρκυρα
Τηλ. Επικοινωνίας: 6944202609
E-mail: thanosmen@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εισήγηση αποτελεί μια έρευνα πάνω στη σχέση της επιστήμης της Ορολογίας και της Μετάφρασης με μελέτη περίπτωσης τη μετάφραση οικονομικής ορολογίας (τραπεζική – χρηματιστηριακή) από την αγγλική γλώσσα η οποία σήμερα θεωρείται lingua franca. Αποτελεί τμήμα διδακτορικής διατριβής που εκπονείται στο Τμήμα Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας του Ιονίου Πανεπιστημίου με τίτλο «Οι επιρροές της αγγλικής γλώσσας στη μετάφραση ειδικής ορολογίας προς την ελληνική». Εδώ εξετάζεται η πορεία της αγγλικής γλώσσας προς τη διεθνή καθιέρωσή της και αναλύονται οι λόγοι που την ώθησαν στη θέση που κατέχει σήμερα όχι μόνο στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και παγκοσμίως. Γίνεται επίσης αναφορά στη διάκριση μεταξύ αμερικανικής και βρετανικής αγγλικής γλώσσας και ορολογίας, αλλά και στη σχέση της αγγλικής γλώσσας εν γένει τόσο με τις άλλες «μεγάλες», όσο και με τις «μικρές» ή ακόμα και τις «υπό εξαφάνιση» γλώσσες. Το δεύτερο μέρος της παρούσας έρευνας εστιάζει στην επιρροή που ασκεί η αγγλική γλώσσα στη μετάφραση της οικονομικής ορολογίας, ενώ η προαναφερθείσα διατριβή θα περιλαμβάνει και έρευνα αντίστοιχα για την επιρροή της αγγλικής στη μετάφραση ορολογίας που προέρχεται από το πεδίο των βιοεπιστημών και των επιστημών που σχετίζονται με το περιβάλλον, τα πορίσματα της οποίας ευελπιστούμε να παρουσιάσουμε στο εγγύς μέλλον. Στην παρούσα φάση επιχειρείται ανάλυση των συλλεχθέντων από τα σώματα κειμένων οικονομικών όρων για να διαπιστωθεί αν υφίσταται σχέση αλληλεπίδρασης ή όχι ανάμεσα στην αγγλική και την ελληνική γλώσσα.

**34. 7^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 22-24 Οκτωβρίου 2009**

Σημασιολογική νεολογία στην ιστορική ορολογία: αιτία πολυσημίας;

Βυζάς Θεόδωρος

Επιστημονικός συνεργάτης ΤΕΙ Ηπείρου

Αν. Γενναδίου 77-79, 11474 Αθήνα

Τηλέφωνο: 210 6426186, 697 8888258

Τηλεομοιότυπο: 26650 49892

Ηλ. διεύθυνση: vyzas@hotmail.com, theodore.vyzas@univ-montp3.fr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η οικονομικοδιοικητική οργάνωση του Παλαιού Καθεστώτος της Γαλλίας είναι σχετικά άγνωστη στην Ελλάδα, με αποτέλεσμα να υπάρχει ασαφής ορολογία στα ελληνικά.

Από ένα σύνολο 227 οικονομικών και διοικητικών όρων του Παλαιού Καθεστώτος της Γαλλίας οι οποίοι μεταφράστηκαν στα ελληνικά, εξετάζονται οι περιπτώσεις των σημασιολογικών νεολογισμών που προτείνονται. Για την πρόταση ελληνικών όρων εξετάζονται οι σημασιολογικές συνιστώσες, καθώς η αντίστοιχη εξωγλωσσική πραγματικότητα ουδέποτε υπήρξε στην Ελλάδα. Η ιδιαιτερότητα των γαλλικών όρων είναι πως κάποιοι εμφανίστηκαν τον Μεσαίωνα για να δηλώσουν δομές που εξακολούθησαν να υπάρχουν ως το 1789 ενώ άλλοι δημιουργήθηκαν επί Παλαιού Καθεστώτος για να δηλώσουν δομές που τότε δημιουργήθηκαν. Ωστόσο, η εννοιολογική μεταβλητότητα δεν αφορά μόνο τους παλαιότερους όρους, αλλά και πολλούς από τους μεταγενέστερους εξαιτίας της ευμεταβλησίας των διοικητικών δομών και αρμοδιοτήτων. Οι ελληνικοί όροι που προτείνονται είναι σε κάποιες περιπτώσεις λέξεις του γενικού λεξιλογίου, ενώ συνηθέστερα πρόκειται για διοικητικούς και οικονομικούς όρους δανεισμένους από περιόδους της ελληνικής ιστορίας και τη σημερινή πραγματικότητα για να δηλώσουν ανάλογες διοικητικές δομές. Πάντως, για να γίνει πιο κατανοητή η επιλογή μας εξηγούνται οι λόγοι απόρριψης όρων που κατά καιρούς έχουν χρησιμοποιηθεί. Η παραπάνω τακτική ενδεχομένως να γίνεται αντιληπτή ως διολίσθηση προς την πολυσημία. Για την αποφυγή της, δημιουργούμε ένα υποπεδίο στο πλαίσιο της Ιστορίας με σκοπό να εντάξουμε τους υπό μελέτη όρους σε ένα σαφές εννοιολογικό σύστημα. Εδώ τονίζεται ο ρόλος του ορισμού, καθώς δεν είναι δυνατόν να επιτευχθεί απόλυτη ισοδυναμία μεταξύ των γαλλικών όρων και των ελληνικών που προτείνονται. Τελικός στόχος είναι η κατά το δυνατόν σημασιολογική διαφάνεια των προτεινόμενων όρων.

**35. 7ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 22-24 Οκτωβρίου 2009**

**Η μεταφρασεολογία ως αυτόνομη επιστήμη και τα γνωστικά αντικείμενα
στα φ.ε.κ. διορισμού μελών δ.ε.π. στα ελληνικά α.ε.ι.**

Ελένη Κασάπη

Αναπληρώτρια καθηγήτρια μεταφρασεολογίας,
Τμήμα Ιταλικής Α.Π.Θ., 54124 Θεσσαλονίκη,
τηλ.: 2310997588, φάξ: 2310995788/2310855592, kassapi@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εργασία αυτή σκοπό έχει την ταξινόμηση και τον σχολιασμό των γνωστικών αντικειμένων που περιέχουν στην φρασεολογία-τους τους όρους μετάφραση, διερμηνεία, μεταφρασιολογία και μεταφρασεολογία.

Στα εκλεκτορικά σώματα συμμετέχουν μέλη δ.ε.π. που διορίζονται εξωτερικοί κριτές με βάση την λεξική συνάφεια του γνωστικού-τους αντικειμένου με κάθε υπο πλήρωση θέση στην ίδια γνωστική περιοχή. Λογικό ερώτημα που γεννάται είναι η σχέση των ρυθμιστικών προσδοκιών που αποτελούν το υπόστρωμα του θεσμού των εξωτερικών κριτών με τις γνωσιακές προσδοκίες σύμφωνα με την ευρύτερη έννοια του όρους «γνωσιακός».

Οι άξονες για την παρουσίαση των σημασιολογικά αδιαφανών παραδειγμάτων που θα παρουσιαστούν προέρχονται από χαρτογραφήσεις των Holmes, Toury, Sager και επιτρέπουν σε πραγματολογικό επίπεδο τη σύνδεση εννοιών, ορισμών, όρων, προσδοκιών του κόσμου και κόσμου των μεταφραστικών σπουδών. Ο κόσμος των μεταφραστικών σπουδών καλείται να επιδείξει, όπως και όλοι οι υπαρκτοί επιστημονικοί κλάδοι, ένα γνωσιακό στυλ που καθιστά τους ειδικούς επιστήμονες ικανούς να συμπεριφερθούν ως τέλειος μηχανισμός επίλυσης των διαφορών άποψης και μεθοδολογίας που δύνανται να αναπτυχθούν στο πλαίσιο λειτουργίας των εκλεκτορικών σωμάτων.

Η κριτική επιφύλαξη που προκύπτει αυθόρμητα και θα συζητηθεί στη συνέχεια, αφορά τη συμβατότητα των μηχανισμών παραγωγής μεταφρασεολογικών εννοιών και ονοματολογίας-τους με ζητούμενο οι θεσμοί των κρίσεων να λειτουργούν σαν φράγμα έναντι απογοητεύσεων, φράγμα απολύτως απαραίτητο για την εξασφάλιση της αναπαραγωγής ειδικών, με συγκεκριμένα γνωσιακά χαρακτηριστικά, στα πανεπιστήμια.

Ενδεχόμενη τεχνική βοήθεια που μπορεί να λάβουμε από την ΕΛΕΤΟ πιθανόν να επιτρέψει τη συλλογή και διαχείριση μεταφρασεολογικών όρων ειδίκευσης με στόχο την ελαχιστοποίηση στο μέλλον αποκλίσεων μεταξύ φωνολογικών και μορφολογικών κανόνων της γλώσσας-μας και μεγιστοποίησης της επικοινωνίας μεταξύ ειδικών σε θέματα γνωσιακής και επιστημολογικής ταξινόμησης της μεταφρασεολογικής ορολογίας.

**36. 7th Conference “Hellenic Language and Terminology”
Athens, GREECE, 22-24 October 2009**

The goal of terminology, revisited – Basics in times of global crises and beyond

Jan Roukens

Board member of language associations, advisor scientific publishing
Eduard Beneslaan 100
1080 Brussels
Tel. +32 2 465 48 26
e-mail jroukens@hotmail.com

ABSTRACT

The financial crisis and its consequences, imported into Europe and other continents, has revealed the dangers of globalisation. The tempest came, there was no place to hide. Awareness grows that the world might be better off, if the dominance of one ideology, one economic and military system, one culture and even one language will give way to a truly multipolar system.

In the second half of the 20th century a cultural flood had already swept the worlds. Nations with traditions going back centuries or even millennia copied the American way of doing business, of building cities, of being entertained, of speaking and writing. The language that came with the goods was adopted as a companion language in many societies, whereas in some countries English replaced national languages in domains such as science, business, entertainment and higher education. Old and weary national languages became lazy, waiting for and absorbing the innovations from elsewhere, losing creative potential. Terminology in particular lost ground, as waves of scientific and technical achievements carried new concepts and terms which were adopted readily.

European and other nations solemnly declared that they want play a prominent role in the world: to fulfil their historic roles, to ensure wealth for their peoples and to withstand the global monopoly. If they are serious, and they are, these nations should raise their terminological infrastructures to the highest level for the domains that matter. Stakeholders on the national and the European levels must join forces to pursue the ultimate goal in terminology:

... ensure that every professional and every citizen in every environment have the terminological tools at their disposal that are needed to cooperate and to be creative in an ever evolving multipolar global society

This paper will lay out proposals how stakeholders may get their act together.

**37. 7ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 22-24 Οκτωβρίου 2009**

**Ζητήματα ορολογικού σχεδιασμού:
θεωρία και πράξη**

Διονύσης Γιαννίμπας

Μεταφραστής – Ορολόγος
Διεύθυνση αλληλογραφίας: Στίλπωνος 15 – 116 36 Αθήνα
τηλ.: 22990-66432, ηλ-ταχ.: diongiannibas@ath.forthnet.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Μία δεκαετία έχει σχεδόν περάσει από τη σύνταξη της μελέτης για το Εθνικό Πρόγραμμα Ορολογικού Συντονισμού (ΕΠΟΣ), αλλά και αρκετός καιρός από τη συζήτηση με επίκεντρο το «γαλλικό υπόδειγμα» για τον ορολογικό εμπλουτισμό την οποία προκάλεσε η ΕΛΕΤΟ. Διεθνώς, τα ζητήματα ορολογικού σχεδιασμού (terminology planning) επανέρχονται διαρκώς στο προσκήνιο, με διάφορες ευκαιρίες. Πού βρίσκεται όμως σήμερα η ελληνική ορολογία ως προς την προοπτική προώθησης και εφαρμογής ενός ολοκληρωμένου σχεδιασμού; Ποιες οι συνιστώσες σε ένα τέτοιο εγχείρημα;

Με βάση αφενός την εξέταση περιπτώσεων από τη διεθνή και την ελληνική εμπειρία και αφετέρου τη σχετική θεωρητική βιβλιογραφία, επιχειρείται κατ'αρχήν η ανάδειξη των κυριότερων παραγόντων -εντός αλλά και εκτός του «κύκλου» της ορολογικής δραστηριότητας- που επηρεάζουν τις εξελίξεις σε θέματα ορολογικού σχεδιασμού. Σκοπός αυτής της επιλεκτικής και συνοπτικής ανάλυσης και σύνθεσης είναι η αποσαφήνιση ενός πραγματιστικού πλαισίου στο οποίο θα μπορούν να ενταχθούν οι κρίσιμες πτυχές μιας ορολογικής πολιτικής.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στον ρόλο των άμεσα και έμμεσα ενδιαφερόμενων -όχι μόνον όσων εμπλέκονται στην ορολογική εργασία αλλά κυρίως των χρηστών των ορολογικών προϊόντων και υπηρεσιών- στην ουσιαστική διαμόρφωση του πεδίου εφαρμογής του ορολογικού σχεδιασμού. Παράλληλα, προβάλλεται η διαπίστωση της αναγκαιότητας για μια «εσωτερική» και «εξωτερική» δικτύωση στην υλοποίηση μιας εθνικής ορολογικής πολιτικής, δικτύωση που έχει ταυτόχρονα ως αφετηρία και προορισμό το σύγχρονο ηλεκτρονικό και παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον.

**38. 7ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 22-24 Οκτωβρίου 2009**

ΚΟΡΑΗΣ : Έντυπο και Ηλεκτρονικό Ελληνο-Αγγλικό Λεξικό

Γεώργιος Κοκκινάκης, Ελένη Κουτσογεωργοπούλου, Δημήτριος Λύρας, Κυριάκος Σγάρμπας

gkokkin@wcl.ee.upatras.gr, coutsoge@wcl.ee.upatras.gr, dimlyras@upatras.gr, sgarbas@upatras.gr

*Εργαστήριο Ενσύρματης Τηλεπικοινωνίας,
Τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Τεχνολογίας Υπολογιστών,
Πανεπιστήμιο Πατρών, Πάτρα, Τ.Κ.26500, Ελλάδα*

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζεται το έντυπο και ηλεκτρονικό λεξικό ΚΟΡΑΗΣ, το οποίο αναπτύχθηκε στα πλαίσια του ερευνητικού/τεχνολογικού προγράμματος ΕΠΕΤ II της ΓΓΕΤ με ανάδοχο το Πανεπιστήμιο Πατρών και στη συνέχεια εμπλουτίστηκε από μέλη της ομάδας επεξεργασίας ομιλίας και γλώσσας του Εργαστηρίου Ενσύρματης Τηλεπικοινωνίας (ΕΕΤ) και ειδικούς εξωτερικούς συνεργάτες. Στόχος του λεξικού ήταν η αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες της υπολογιστικής λεξικογραφίας, της άντλησης πληροφοριών από το διαδίκτυο, της ενταμίευσης πολυμεσικής πληροφορίας (κείμενο, ήχος, γραφικά, εικόνα) σε DVD και παρουσίασή της σε PC, καθώς και η ενσωμάτωση στο ηλεκτρονικό μέρος του λεξικού εργαλείων γλωσσικής τεχνολογίας.

Το λεξικό περιέχει πλούσιο γλωσσικό υλικό της καθομιλουμένης αλλά και καλλιεργημένης Ελληνικής, που περιλαμβάνει πλήθος όρων διαφόρων ειδικών πεδίων. Συγκεκριμένα:

- 81.515 λήμματα (μεταξύ των οποίων και 14.371 όρους) με διεξοδική ερμηνεία των σημασιών τους,
- 192.592 αποδόσεις στην Αγγλική όλων των σημασιών,
- 50.106 παραδείγματα χρήσεως με μετάφραση.

Επίσης περιλαμβάνει γραμματικές και υφολογικές πληροφορίες, καθώς και απόδοση της προφοράς των λημμάτων με σύμβολα του φωνητικού αλφαβήτου υπολογιστή (CPA= Computer Phonetic Alphabet) στην έντυπη μορφή και ηχογραφήσεις στην ηλεκτρονική.

Το ηλεκτρονικό λεξικό διαθέτει επί πλέον μοναδικές δυνατότητες αναζήτησης πληροφορίας σε ολόκληρο ή τμήμα του ελληνικού και του αγγλικού μέρους, καθώς και μία σειρά εργαλείων γλωσσικής τεχνολογίας, εξαιρετικά χρήσιμων στον σπουδαστή της Ελληνικής και Αγγλικής γλώσσας, όπως:

- λημματοποιητές της Ελληνικής και Αγγλικής,
- συστήματα μετατροπής (σύνθεσης) γραπτού κειμένου της Ελληνικής και Αγγλικής σε ομιλία,
- μετατροπέα οποιουδήποτε γραπτού κειμένου της Ελληνικής σε φωνητική μορφή (CPA),
- σύστημα συλλαβισμού της Ελληνικής,
- άλλα εργαλεία.

Το λεξικό απευθύνεται σε προχωρημένους Έλληνες σπουδαστές και χρήστες της Αγγλικής γλώσσας και στους αγγλόφωνους που σπουδάζουν ή χρησιμοποιούν την Ελληνική γλώσσα.

**39. 7ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
Αθήνα, 22-24 Οκτωβρίου 2009**

**Labtestonline.gr: ένας νέος διαδικτυακός τόπος με εκλαϊκευμένες
πληροφορίες για τις διαγνωστικές εργαστηριακές εξετάσεις
και την ορολογία τους στα Ελληνικά**

Αλέξανδρος Χαλιάσος, Αικατερίνη Ψαρρά, Χρύσανθος Μητρόπουλος

Ελληνική Εταιρεία Κλινικής Χημείας-Κλινικής Βιοχημείας,
Αλωπεκής 47, 106 76 Αθήνα.
Τηλ-fax: 210 7292403

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Λόγω της μεγάλης αύξησης της ευρυζωνικότητας και της διείσδυσης του διαδικτύου όλο και περισσότεροι συμπατριώτες μας στρέφονται στον παγκόσμιο ιστό για να λύσουν απορίες τους σχετικά με ακατάληπτους ιατρικούς όρους που χρησιμοποιούν οι ιατροί τους. Μια κατηγορία αυτών των όρων σχετίζεται με τις διαγνωστικές εξετάσεις. Γι' αυτές υπήρχαν αξιόλογοι δικτυακοί τόποι όμως κανείς δεν ήταν στα Ελληνικά με αποτέλεσμα να μην είναι δυνατή η αξιοποίηση τους από το ευρύ κοινό.

Το κενό αυτό ήρθε να καλύψει ο διαδικτυακός τόπος με URL: <http://www.labtestonline.gr>. Ο ιστότοπος αυτός παρέχει εκλαϊκευμένες πληροφορίες σχετικά με τις προαναφερθείσες διαγνωστικές εργαστηριακές εξετάσεις: ποιες είναι, πότε, πού και πώς γίνονται και τι σημαίνουν τα αποτελέσματά τους. Επίσης παρουσιάζονται διαδραστικά συχνές διαταραχές ή καταστάσεις της υγείας και ασθένειες σε σχέση με τα αντίστοιχα διαγνωστικά tests, καθώς και διαγνωστικές εργαστηριακές εξετάσεις για τον έλεγχο διαφόρων ομάδων πληθυσμού λ.χ. των εγκύων. Αυτός ο διαδικτυακός τόπος είναι η προσαρμογή στην ελληνική γλώσσα και την ευρωπαϊκή πραγματικότητα του ιστοτόπου www.labtestonline.org της Αμερικανικής Εταιρείας Κλινικής-Χημείας (AACC) από την Ελληνική Εταιρεία Κλινικής Χημείας-Κλινικής Βιοχημείας (ΕΕΚΧ-ΚΒ), η οποία και φέρει την επιστημονική ευθύνη γι' αυτό, με την τεχνική βοήθεια και την οικονομική υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης Κατασκευαστών Διαγνωστικών (European Diagnostic Manufacturers Association, EDMA) η οποία έχει αναλάβει το συντονισμό των Ευρωπαϊκών Ιστοτόπων και του Συνδέσμου Ελλήνων Προμηθευτών Επιστημών και Υγείας (ΣΕΠ) που την εκπροσωπεί στην Ελλάδα.

Η ΕΕΚΧ-ΚΒ είναι επιστημονική μη κερδοσκοπική εταιρεία των επιστημόνων των Διαγνωστικών Εργαστηρίων της χώρας μας, η οποία εκπροσωπεί την Ελλάδα στη Διεθνή Ομοσπονδία Κλινικής Χημείας και Εργαστηριακής Ιατρικής (International Federation of Clinical Chemistry and laboratory medicine, IFCC) όπως επίσης και στην Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Κλινικής Χημείας και Εργαστηριακής Ιατρικής (European Federation of Clinical Chemistry and laboratory medicine, EFCC)

Πολλοί επιστήμονες-μέλη της εταιρείας εργάστηκαν εθελοντικά, άοκνα, εντατικά και χωρίς να προσδοκούν κανένα αντάλλαγμα στη μετάφραση και προσαρμογή των άρθρων του labtestonline στα Ελληνικά.